

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

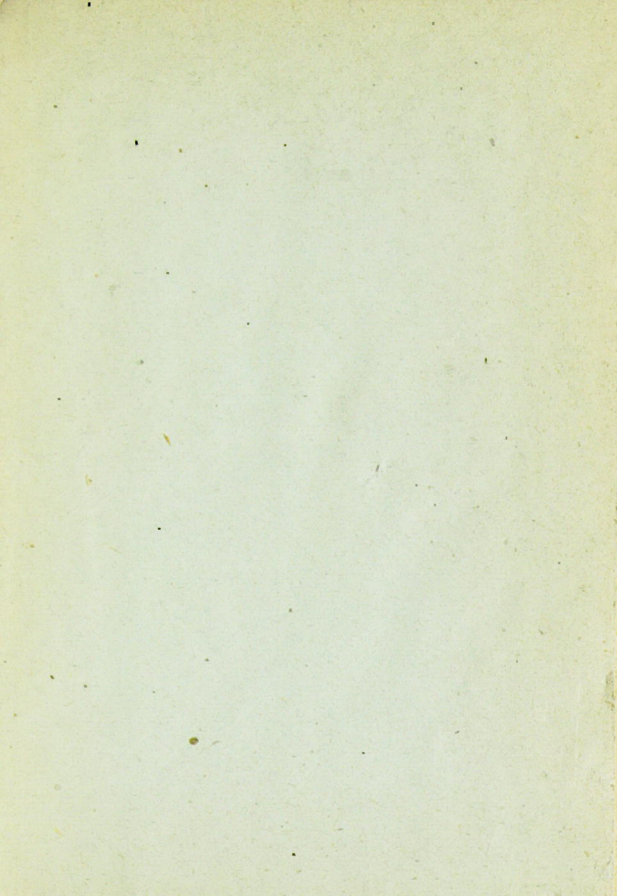
Դու կարող ես.

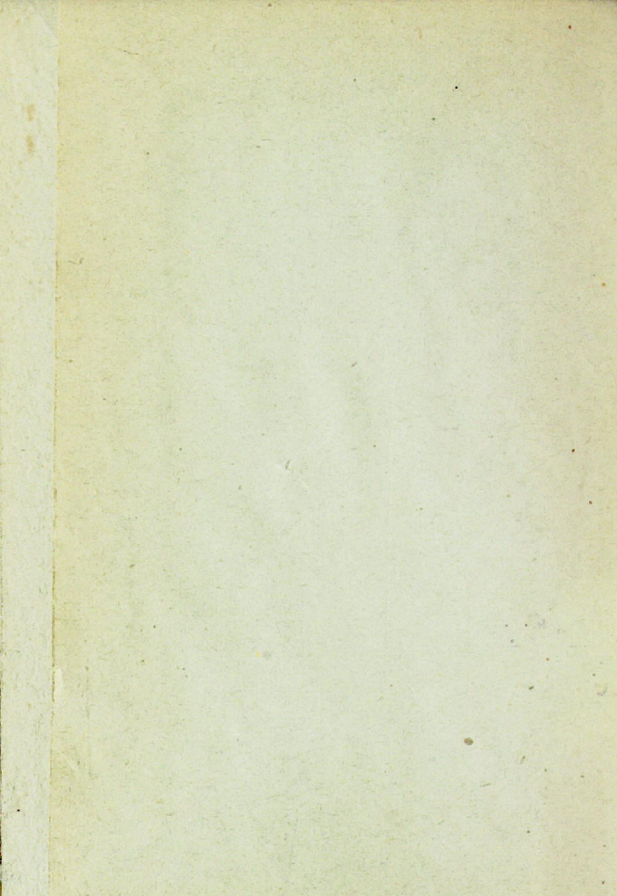
պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

31

ՀՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԳԾԻ ՀԱՄԱՐ

ՄՂՎՈՂ ՊԱՅՔԱՐՈՒՄ

399

3-154

68

ԵՄ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ. ՀՐԱՏԱՐԱԿԶ.
ՄԿԿԱ

1930

A ^I₁₂₇₉

4000000. 0.

4000000. 0.

4000000. 0.

4000000. 0.

4000000. 0.

372

Ա. ԿՈՍԱՐՅԵՎ

Звемі

4-75

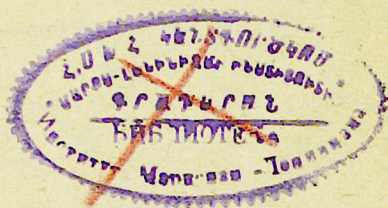
ՅՅՈՒԳՎԱՅ Է 1961 թ.

ՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԳԾԻ ՀԱՄԱՐ

ՄՂՎՈՂ ՊԱՅՔԱՐՈՒՄ

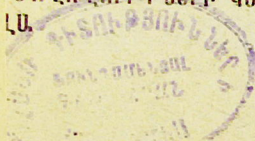
1961

ԺՈՂՈՎՈՐԳՆԵՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆ. ՀՐԱՏԱՐԱԿԶ.

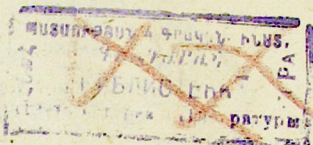
ԼԱ

1930

Թարգմ. Վ. Գաբրիելյան

945 A $\frac{1}{1279}$

Главлит № А. 64.826 Заказ 1183 Тираж 5000 экз.

Книжная ф-ка Центриздата Народов СССР. Москва,
Москва, Шлюзовая набережная, 10.

ԻՆՉՈՎ Ե ՏԱՐԲԵՐՎՈՒՄ ՄԵՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒ-
ԹՅՈՒՆԸ ՈՒՐԻՇ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ

Կուսակցութեան մեջ յերևան յեկող թե-
քումների ելութիւնը, ծագման պատճառ-
ները և այդ թեքումների դեմ պայքարելու
անհրաժեշտութիւնը բանվորա-գյուղացիա-
կան յերիտասարդութիւնը և կոմյերիտա-
կանները կարող են պարզել իրենց համար
միայն այն ժամանակ, յերբ մանրամասնու-
րեն ուսումնասիրեն այն հարցը, թե ի՞նչ ե-
ներկայացնում իրենից մեր կուսակցու-
թիւնը, թե ի՞նչու իր ամբողջ պատմութեան
ընթացքում, սկսած իր ծնւելու հենց առա-
ջին մոմենտից և վերջացրած սոցիալիզմի
կառուցման շրջանով, բոլորեկիւնների կուսա-
կցութիւնը, պրոլետարիատի այդ իսկական
կուսակցութիւնը, այդպես անհաշտ կերպով

պայքարել եւ և այժմ ել պայքարում եւ ամեն տեսակի և ամեն ձևի թեքումներէ դեմ:

Մեր կուսակցութիւնը հանդիսանում եւ պրոլետարական կուսակցութիւն, բանվոր դասակարգի կուսակցութիւնը, այսինքն պրոլետարիատի առաջավոր տարրերի կազմակերպութիւնը: Իր ծրագրով, իր նպատակաձգտումներով նա հանդիսանում եւ հանուն կոմունիզմի, հանուն նրա կառուցման պայքարող մի կուսակցութիւն:

Մեր կուսակցութեան ծրագիրը նախատեսում եւ կոմունիզմի կառուցումը, յեղեղով մարքսիզմի-լենինիզմի գիտական հիմունքներից: Մարքսիզմը հանդիսանում եւ կոմունիզմի կառուցման թեորիայի և պրակտիկայի գիտական հիմնավորումը և դասակարգային պայքարի ընթացքում մեր կուսակցութեան համար ծառայում եւ վորպես ուղեցույց, դեկավարութիւն:

Հենց այս բոլորը հաստատում են այն, վոր մենք մի հասարակ խումբ չենք այն

մարդկանց, վորոնք հնարում են իրենց ծրագիրը, վորոնց հատուկ է միայն յերազել, յերևակայել կոմունիզմի կառուցման մասին: Մենք ուսուպիստներ չենք, վորոնք իրենց նշատակ են դնում անիրագործելի, անկատարելի խնդիրներ (մենք խոսում ենք հայտնի ուսուպիստների՝ գիտական սոցիալիզմի նախորդների մասին): Մենք հանդիսանում ենք մի կուսակցություն, վորը մարքսիստական գիտության հիման վրա լուծում է կոմունիզմի կառուցման խնդիրը, դասակարգերի վոչնչացման խնդիրը, ապադասակարգային հասարակություն ստեղծելու խնդիրը:

Հենց այդ է, վոր մեզ տարբերում է ներկայումս գոյություն ունեցող մյուս կուսակցություններից: Մենք ունենք այնպիսի մի թեորիա, վորը դասակարգային ուժերի հարաբերությունների, մարդկային ամբողջ պատմության և հասարակության ճշգրիտ անալիզի հիման վրա գիտականո-

րեն անպացուցում ե, վոր կոմունիզմը պետք
ե կառուցվի: Մենք ունենք մեր ձեռքում
մարքսիստական գիտություն, մի գիտու-
թյուն, վորը հանդիսանում ե կապիտալիս-
տական հասարակության անխուսափելի անկ-
ման հզոր անպացույցը: Յեվ այդ գիտու-
թյունը, այդ թեորիան մեր ձեռքում մի
վերացական դոգմա չե:

Մեր կուսակցության մեջ մարքսիզմի-
լենինիզմի թեորիան հանդիսանում ե ուղե-
ցույց՝ հեղափոխական գործնեյության հա-
մար և կուսակցության, պրոլետարիատի հե-
ղափոխական պայքարի հիմքը: Մեր կու-
սակցությունը հանդիսանում ե ամենահե-
ղափոխականացնող գործունը: Խոչափսի պայ-
մաններում բանվորական կուսակցությունը
դադարում ե լինել հեղափոխականացնող
գործուն: Այն ժամանակ, յերբ նա կորցնում
ե կապը դասակարգի հետ, չի արտացոլում
նրա ձգտումները, շահերը, յերբ կտրվում ե
իր դասակարգից և բոլորովին դուրս ե

մղում [մարքսիզմի հեղափոխական եյու-
թյունը, Բանվորական կուսակցությունը
կարող է կորցնել իր հեղափոխական եյու-
թյունը այնպիսի պայմաններում, յերբ նա
դեն զցի դասակարգային պայքարը, մեղ-
մացնի այն, յերբ մտածի, Վոր կարելի յե-
հասնել կոմունիզմին առանց սլոլետարիատի
դիկտատուրայի, առանց դասակարգային
պայքարի, առանց սլոլետարիատի դեկա-
վարող դերի՝ դասակարգային պայքարում:

Այդպիսի պայմաններում բանվորական
կուսակցությունը վերասերվելու յե: Դրա
հետևանքով նա կորցնելու յե իր հեղափո-
խական եյությունը, ձգտումը և դառնալու
յե հեղափոխական շարժման հետագա զար-
գացումը խանգարող մի կուսակցություն:
Ահա այդ ժամանակ մասսաների հեղափո-
խական շարժումը աճելով սկսում է առաջ
անցնել այդ կուսակցությունից:

Դրա ամենամոտ որինակը — սոցիալ-դե-
մոկրատիայի վերասերումն է: Սոցիալ-դեմո-

կրատիան, վորը պրովետարիատի հեղափո-
խական շարժման արշալույսին հանդիսանում
էր հեղափոխական մի կուսակցություն, վե-
րասերման յերկար ճանապարհով գլորվելով,
հասել է սոցիալ-ֆաշիզմին, բանվոր դասա-
կարգի շահերի՝ վոչնչով չքողարկված և բա-
ցարձակ դավաճանության։ Վերասերման
յերկար ճանապարհի շնորհիվ, համաշխարհա-
յին սոցիալդեմոկրատիան պրովետարիատի
կուսակցությունից դարձել է բուրժուա-
զիային ոգնող մի կուսակցություն։

Բոյլշևիկյան կուսակցությունը չի վա-
խենում այդ վտանգից շնորհիվ իր սկզբուն-
քային հայացքների բյուրեղային մաքրու-
թյան, շնորհիվ իր պողպատյա ամրության՝
այդ հայացքների պաշտպանության ժամա-
նակ, շնորհիվ իր անխզելի կապի՝ մասսա-
ների հետ։

Ի տարբերություն սոցիալ-դե-
մոկրատական կուսակցություն-
ների, մեր կոմունիստական կու-

սակցությունը քննադատորեն ե
մոտենում իր աշխատանքի հարցե-
րին և չի հանդուրժում թեքում-
ներ իր շարքերում, վորովհետև այդ
թեքումները թուլացնում են կուսակցու-
թյան մարտունակությունը, մղում են նրան
քաղաքական սխալ ճանապարհի վրա:

Ի տարբերություն սոցիալ-դեմոկրատա-
կան կուսակցությունների, մեր կուսակցու-
թյունը թույլ չի տվել և թույլ չի
տալիս վոչ մի հաշտվողականություն հան-
դեսլ այն ամենի, վոր այս կամ այն չափով
խորթ հանդիսանում կուսակցության գծին:

Յեւլ հենց դրա շնորհիվ է, վոր մեր
կուսակցությունը հանդիսանում է բոլշևիկ-
յան կուսակցություն և իր զարգացման թե
անցյալում, թե ներկայում ամբողջ ժա-
մանակ պայքարել է և պայքարում
է ընդդեմ ոպորտունիզմի, վորտեղից
ել վոր նա առաջ դա և վորտեղ ել վոր
յերևան գա:

Մեր կուսակցութիւնը յերբեմն թույլ
 տալով կոմպրոմիսներ իր հեղափոխական
 ստրատեգիայի ավելի լավ իրականացման
 շահերի համար, յերբեք չի կանգնում բուր-
 ժուազիայի հետ հաշտվելու ճանապարհի
 վրա, անհաշտելի հակասութիւնների կոկ-
 ման ճանապարհի վրա, հակասութիւնների,
 վորոնք գոյութիւն ունեն յերկու, միշտ
 միմիանց հետ թշնամի դասակարգերի—
 պրոլետարիատի և բուրժուազիայի միջև:
 Յեւ իհնց դրա համար ե, վոր մեր կուսակ-
 ցութիւնը այդպիսի դաժանությամբ, իր հե-
 ղափոխական յեռանդի ամբողջ ուժով հար-
 ձակվել ե և հարձակվում ե այն բոլոր փոր-
 ձերի վրա, վորոնք արվում են կուսակցու-
 թյան գլխավոր գիծը «թեթև» կերպով շտկե-
 լու և «մի փոքր» այդ գծից նահանջելու հա-
 մար: Իսկ այդպիսի փորձեր շատ են յեղել
 և՛ անցյալում, և՛ այժմ. անտարակույս այդ
 փորձերը կատարվելու յեն կուսակցութիւն
 նաև հետագա կյանքում:

Դրա շնորհիւ մեր կուսակցությունը
զանալուծ եւ անընդհատ պայքարի մեջ ընդ-
դեմ այն ամենի, ինչ վոր խորթ եւ հանդի-
սանում պրոլետարիատի գաղափարախոսու-
թյանը, պայքարի տակտիկային, վարձա-
զծին: Այդ պայքարը, նայած կացությանը,
զանազան եւ առանձին ետապներում ավելի
սուր եւ լինում: Վորպէս որինակ կարելի յե-
ցույց տալ սուր բնույթը կուսակցության
ներկա պայքարի՝ ընդդեմ աջ ոպորտու-
նիստների:

ԹԵՔՈՒՄՆԵՐԻ ԾԱԳՈՒՄԸ

Վերտեղ են թագնալած այն դրդառիթ-
ները, այն պատճառները, վորոնք մեր կու-
սակցության մեջ առաջ են բերում թե-
քումներ:

Պրոլետարիատի կուսակցությունը պայ-
քարում եւ հանուն կոմունիզմի՝ լայն մանր-
բուրժուական ողակման առկայության պայ-

մաններում: Պրոլետարիատի պատմական
սլաքարում ընդդեմ կապիտալիստների, մանր
բուրժուազիան հեղափոխաւ ան սլաքարի վո-
րոշ փուլերում կարող ե խաղալ և խաղա-
ցել ե հեղափոխական ուժի դեր: Սակայն
մանր բուրժուազիան ունի յերկու յերես,
յերկու կողմ: Մի յերեսը — դա մանր սե-
փականատիրոջ յերեսն ե, և այդ կողմը
մանր բուրժուազիային մոտեցնում ե կա-
պիտալիստներին, կապիտալիզմին, վորին նա
սնում ե և վորով սնվում ե: Մյուս յերեսը —
դա յերեսն ե այն մանր բուրժուայի, վո-
րին քայքայում և ճնշում ե կապիտալիզմը,
և դա մանր բուրժուազիային մոտեցնում ե
պրոլետարիատին, վորոշ ետապներում դրդում
ե նրան սլաքարի յելնել կապիտալիզմի դեմ:
Ինչպես հեղափոխական սլաքարի վորոշ փու-
լերում մանր բուրժուազիան հանդիսա-
նում ե պրոլետարիատի ուղեկիցը,
այնպես ել մյուս փուլերում նա իր դրու-
թյան յերկվության շնորհիվ դառնում ե կա-

պիտաւիղմը ուժեղացնող գործուն:

Մանր բուրժուազիան, մանր-բուրժուական ողակման առկայությունը — տնտեսության մասնավոր-կապիտալիստական սեկտորը — ահա հիմնական պատճառներից մեկը, վորը առաջ ե բերում յերերումներ բանվոր դասակարգի մեջ և թեքումներ՝ կուսակցության ներսում: Հենց այստեղից ե, վոր մանր-բուրժուական աշխարհայացքը թափանցում ե պրոլետարիատի և կուսակցության միջավայրը: Հենց այդ մանր-բուրժուական ողակումն ե, վորը գոյություն ունի մեզ մոտ և դեռ բաւական ժամանակ գոյություն ե ուենալու, վոր հնարավորություն ե ստեղծում մանր-բուրժուական ազդեցությունների համար, պրոլետարիատի և կուսակցության ներսում մանր-բուրժուական աշխարհայացքի թափանցման համար:

Յեթե ավելի խորը մոտենանք այս հարցին, ապա կտեսնենք, թե ինչպես բանվորները իրենց առորյա կյանքում ամեն որ հան-

դիպում են այդ մանր արտադրողների հետ։
Ինքը պրոլետարիատը պատմականորեն առաջ
ե յեկել հենց այդ սոցիալական միջավայրից։

Ահա թե ի՞նչ ե գրում այդ առթիվ ընկ. Լե-
նինը, խոսելով ռեվոլյուցիոնիզմի մասին. «Ամեն
մի կապիտալիստական յերկրում, պրոլետա-
րիատի հետ կողք-կողքի միշտ կանգնած են
մանր բուրժուազիայի, մանր տերերի լայն
խավեր։ Կապիտալիզմը, բանվոր դասակարգը
շարունակ ծնվում են մանր արտադրությու-
նից։ Կապիտալիզմը անխուսափելիորեն նո-
րից ստեղծում ե միջին խավերի մի ամբողջ
շարք, ֆաբրիկների ճյուղերը, աշխատանքը
տանը, մանր արհեստանոցները ցրված են
ամբողջ յերկրում։

Այդ մանր արտադրողները նմանապես
անխուսափելիորեն վերստին շարավում են
պրոլետարիատի շարքերը։ Միանգամայն բնա-
կան ե, վոր մանր-բուրժուական աշխարհա-
յացքը կրկին և կրկին ներս ե խուժում բան-

վորական կուսակցությունների շարքերը՝
(Լենին, հատ. XI, մաս 2-րդ)։

Ընկ. Լենինը այստեղ շատ ցայտուն կերպով բաց է անում բանվոր դասակարգի, պրոլետարիատի միջավայրը մանր-բուրժուական աշխարհայացքի թափանցելու ամբողջ մեխանիզմը։ Մեր կուսակցության վրա ևս մանր բուրժուազիան ճնշում է գործում հին ապարատի մնացորդների միջոցով, բուրժուական մասնագետների միջոցով, մանր բուրժուազիայի խավերի միջոցով, խավերի, վորոնց հետ շփվում են պրոլետարիատը և մեր կուսակցությունը։

Վերոպիստե, — ասում է Լենինը, — աշխարհում (նաև մեզ մոտ ԽՍՀՄ-յան մեջ. Ս. Կ.) մանր արտադրությունը դժբախտաբար, տակավին շատ և շատ է, իսկ դա ունի այն քաղաքական նշանակությունը, վոր մանր ապրանքարտադրողների հսկայական մասաները պրոլետարիատին ամեն կողմից շրջապատում են մանր-բուրժուական տարերքով,

համակում և այլասերում են նրան այդ տա-
րերքով, պրոլետարիատի ներսում շարունակ
առաջ են քերում մանր-բուրժուական դի-
մազրկություն, ցրվածություն, ինդիվիդուա-
լիզմի ռեցիդիվներ, անցումն վոգեւորությունից
վհատության գիրկը»։ (Լենին, հատ. XVII,
էջ 136)։

ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ՅԵՐԵՎԱՆ ՅԵԿԱՄ ԹԵՔՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐՄԱՏՆԵՐԸ

Այդ արմատները նույն են, ինչ կուսակ-
ցության մեջ։ Տարբերությունը միայն այն է,
վոր դրանք կոմյերիտիության մեջ կարող
են ավելի սուր կերպով յերևան գալ, վորով-
հետև կոմյերիտիությունն ավելի շատ է
յենթակա մանր-բուրժուական ճնշմանը, քան
կուսակցությունը։ Խնչու։ Այն պատճառով,
վոր մենք, վորպես դաստիարակող կազմա-
կերպություն, կոչված ենք ավելի խոշոր չա-
փերով ընդգրկել աճող սերնդի բազմապիսի
սոցիալական շերտերը։

1279
A
Մեզ մոտ կոմյերիտմիութեան մեջ մեծ
մասը — դա գյուղացիական յերիտասարդու-
թյունն է: Իսկ կուսակցութեան մեջ — ընդ-
հակառակն է: Մտածենք այս մասին, և դա
շատ բան է պարզելու մեզ համար: Մենք
կոչված ենք վերադաստիարակել գյուղացիա-
կան յերիտասարդութեան բազմամիլիոն մաս-
սաները, քաշելով այդ յերիտասարդութեանը
մեր շարքերում անհամեմատորեն ավելի խո-
շոր չափերով, քան դա կարող է անել կու-
սակցությունը, քանի վոր նա մեր յերկրում
դեկավար դերումն է: Այդ արմատները, հե-
տևապես, մեր միութեան ավելի լայն սոցիա-
լական կազմի մեջ են: Յերիտասարդությունը
և կոմյերիտմիությունը ավելի քիչ են կռած
ու կոփված, դասակարգայնորեն ավելի քիչ
են ձևակերպված, ավելի քիչ դասակարգա-
յին կայունություն ունեն, քան մեր կու-
սակցությունը: Մենք ավելի քիչ ենք փորձ-
առու դասակարգային պայքարի տակտիկայի,
ստրատեգիայի և քաղաքականութեան հար-

ցերում: Դա հնարավորություն է տալիս,
վոր մանր-բուրժուական աշխարհայացքը
ավելի մեծ սրությամբ թափանցի մեր շար-
քերը, քան կուսակցության ներսում: Մենք
տակավին չենք սովորել հարկ յեղած չա-
փով գործել հեղափոխական թեորիայի գեն-
քով: Դա մեր ամենաթույլ կողմն է: Մենք
տակավին չենք կարող մոտենալ յերևույթ-
ների բացատրությանը, ընդհանրացմանը,
այդ յերևույթների բնույթի և ծագման պատ-
ճառների ուսումնասիրությանը մարքսիզմի
գիտական մեթոդոլոգիայով: Մենք տակա-
վին չենք կարող հարկ յեղած չափով դիա-
լեկտիկորեն անհրաժեշտ հետևություններ
կատարել մեր ամենօրյա կոմունիստական
պրակտիկայի համար:

Ահա այս բոլորը հնարավորություն են
տալիս, վոր մանր-բուրժուական աշխարհա-
յացքը ավելի սուր ձևով թափանցի յերիտա-
սարդության մեջ, մեր կոմյերիտմիության
մեջ:

Յեթե խոսենք արդի դրության մասին, ապա չի կարելի լռությամբ անցնել նաև այնպիսի մի պատճառ, վորպիսին ե բանվորական յերիտասարդության վոչ միատեսակ կազմը: Բանվորական յերիտասարդության մեջ մենք նկատում ենք խմբակներ այսպես կոչված բանվորական այնպիսի յերիտասարդության, վորը շատ քիչ ժամանակ ե ինչ գտնվում ե արտադրության մեջ, վորը մտել ե արտադրության մեջ վոչ պրոլետարական միջավայրից: Վերցրեք այնպիսի մի խոշոր արդյունաբերական բանվորական կենտրոն, ինչպիսին ե Ուրալը: Մի քանի որ առաջ, յերբ մենք ստիպված սկսեցինք ուսումնասիրել այն հարցը, թե ինչն ե պատճառը, վոր Լիսյեվում 100 հարվածային բրիգադներ քայքայվել են, յեկանք այն յեզրակացության, վոր հարվածայինների 80%-ը (այդ 100 հարվածային բրիգադների թվից) հանդիսանում ե այնպիսի բանվորական յերիտասարդություն, վորը մի տարի յել չկա ինչ գտնվում ե ար-

տադրության մեջ: Յեվ կլոր թվով բանվորական յերիտասարդության 50%-ը (նորից հարվածայինների նույն թվի նկատմամբ) յերկու տարուց ել պակաս ե ինչ գտնվում ե արտադրության մեջ:

Այդպիսի բազմազան կատեգորիաների և խավերի առկայությունը բանվորական յերիտասարդության մեջ, լցնում ե նրա միջավայրը բազմերանգ տարրերով, նույն թվում և վոչ պրոլետարական շրջանից դուրս յեկածներով: Այդ ևս հանդիսանում ե մեկն այն հանգամանքներից, վորոնք դյուրացնում են մանր-բուրժուական ազդեցությունների և թեքումների թափանցումը կոմյերիտմիության մեջ:

Կուսակցության մեջ առաջացած թեքումների ծագման պատճառների անգամ այսպիսի կարճ դիտումը տալիս ե պատկերացում այն մասին, թե ի՞նչու մեզ մոտ, մեր կուսակցության մեջ այդպիսի վճռական հակահարված ե տրվում ամեն մի թեքման:

Մի շարք ընկերներ վախենում են ներկու-
սակցական պայքարի սրությունից, և շատ հա-
ճախ յերիտասարդության մեջ կարելի չե նկա-
տել այդ պայքարի ծագման պատճառների ան-
ըմբռնումը: Վրոմանք հակումն ունեն ներկու-
սակցական պայքարը բացատրել կուսակցու-
թյան առանձին ղեկավարների չար կամքով և
նրանով, վոր իբր թե նրանց միջև գոյություն
ունեն վատ անձնական փոխհարաբերություն-
ներ: Սյդպես կարող են մտածել միայն յե-
րիտասարդ այն ընկերները, վորոնք գաղա-
փար չունեն կուսակցության պատմության
և այն մասին, թե բոյլշևիզմը ի՞նչպիսի թե-
քումների դեմ պայքար մղելով ե կռվել ու
կռիվել: Սյդպես կարող են մտածել միայն
աբիւլատեւները, սահմանափակ խելքի տեր
մարդիկ, վորոնք չեն հասկանում ներկու-
սակցական պայքարի եյությունը և ամեն
ինչ բացատրում են «միմիանց վոտի տակը
փորելով» և այլ անհիմն ու անզոր փաս-
տարկումներով:

Այդ «բացատրությունը» վոչ մի չափով չի կարող մարքսիստական բացատրություն լինելու հավակնություն ունենալ։ Այն բոլորը, ինչ վոր մենք ասել ենք մինչև հիմա, ամենայն ակնհայտությամբ խիտմա և հարվածում եւ արիվատելյան դատարկաբանությունները կուսակցության և կոմյերիտմիության շարքերում թեքումների յերևան գալու պատճառների մասին։ Դա ներկուսակցական պայքարի հարցի կոպիտ և սխալ պարզացումն եւ։ Նման բացատրությունների» դեմ մենք պետք եւ պայքարենք։ Այդպիսի պարզացումը վոչ այլ ինչ եւ, բայց յեթեանգրագիտություն։ Այդ պարզացումը անցնում եւ ներկուսակցական պայքարի սկզբունքային եյության կողքովը, չի հասկանում իմաստն այս կամ այն սկզբունքային հարցերի, վորոնց առթիվ պայքար եւ տեղի ունենում կուսակցության մեջ։

Մեր կուսակցությունը ծնվել, կռվել և կոփվել եւ պայքարի մեջ, իր կադրերը հա-

վաքել և կազմակերպել ե կուսակցության
գծի հղկման և սրման պրոցեսի մեջ, նա մի
ամբողջ պրոց ե անցել, հանուն բոյլշևիզմի
մղած պայքարի հսկայական, հարուստ պրոցը:
Վո՞րն ե բոյլշևիզմի տրադիցիան թեքումների
դեմ մղած պայքարում: Դա ամենից առաջ
մարքսիստական հեղափոխական թեորիային
հավատարիմ լինելն ե, մարքսիստական-լե-
նինյան պայքարը ընդդեմ ամեն տեսակի և
ամեն մի ռեվիզիոնիստական փորձերի, պայ-
քարը հանուն կուսակցության գծի մաքրու-
թյան, պարզության և անաղարտության:
Բոյլշևիկներին կուսակցությունը
իր քաղաքական գծի խնդրում չի
կարող հանդուրժել կեղծություն
և վոչ մի տոկոսով: Լենինիզմի կարևո-
րագույն սկզբունքներից մեկն ե հանդիսա-
նում անհաշտվողականությունը՝ կուսակցու-
թյան գծից, կուսակցության ծրագրից, ծրա-
գիրը կենսագործելու տակտիկայից շեղվելու
դեմ մղած պայքարում: Յեթե մյուս բոլոր

կուսակցությունների գծի մեջ, տակտիկա-
յում տեսնում ենք որդանական մշտական
ցանկություն՝ ընդհանուր լեզու գտնել հա-
կադրության հետ, ապա բոլշևիկյան կու-
սակցությունը միշտ ել պայքարել է հանուն
իր գծի բացարձակ քաղաքական հաստիք-
ության և մաքրության։ Այդ մասին վկայում
են. պայքարը ընդդեմ եկոնոմիզմի, տարա-
ձայնությունները մենշևիկների հետ 1903 թ.
հիմնական հարցերի շուրջը, պայքարը ընդդեմ
սոցիալ-դեմոկրատների, վորոնք 1914 թվին,
իմպերիալիստական պատերազմի ծագման ժա-
մանակ բացահայտորեն դավաճանեցին պրո-
լետարիատի շահերը, պայքարը ընդդեմ մանր-
բուրժուական կարծեցյալ հեղափոխականու-
թյան, ընդդեմ այսպես կոչված ձախ կոմու-
նիստների 1918 թվին Բրեստի հաշտության
հարցի առթիվ և, վերջապես, տրոցկիզմի դեմ
պայքարելու ամբողջ շրջանը և պայքարը ընդ-
դեմ աջ ոպոզիցիայի, վորը հանդիսանում է
գլխավոր վտանգը ներկա ետապում, ան-

խոնջ պայքարը հանուն մարքսիզմի-լենինիզմի սկզբունքային հստակության, ամենադաժան և կատաղի պայքարը ընդդեմ այն բոլոր տեսակի ռեվիզիոնիստական փորձերի, վորոնք արվում են աջից կամ «ձախից» մարքսիզմ-լենինիզմը շտկելու համար, անհանդուրժողականությունը հանդեպ ամեն մի գաղափարական յերերումների, պայքարը հանուն կուսակցության միատարրության և միաձուլության, — ահա զինապահեստը բոյլշևիկյան տրադիցիաների, վորոնք սարքերում են մեր կուսակցությունը մի ամբողջ շարք ուրիշ, այսպես կոչված «բանվորական» սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցություններից, վորոնք գլորվել են սոցիալ-ֆաշիզմի գիրկը և դարձել սոցիալ-ֆաշիստներ։ Լենինյան կոմյերիտմիությունը պետք է վերընդունի կուսակցության բոյլշևիկյան տրադիցիաները։ Լենինյան կոմյերիտմիությունը ունի ժամանակով վոչ շատ յերկար, բայց դեպքերով վերին աստիճանի հարուստ մի պատմու-

Թյուհն: Լենինյան կոմյերիտմիության պատ-
մության մեջ ևս վերապրող փուլի յուրահատ-
կությունը տվել ե իր արտացոլումները յե-
րերումների, թեքումների և խոտորումների
ձևով: Նման յերևույթների թվին են պատ-
կանում մեր մի շարք պատմական վեճերը,
դիսկուսիաները: Մենք այժմ նպատակ չու-
նենք մանրամասն պարզաբանելու կոմյերիտ-
միության պատմության, նրա ներսում տեղի
ունեցած պայքարի խնդիրը: Սակայն մենք
վերին աստիճանի անհրաժեշտ ենք համա-
րում լուսաբանել այդ պատմության մի քանի
առանձին մոմենտները: Դրանցից ամենա-
կարևորներն են հետևյալները. Դունայեվսկու
առաջարկը 1919 թվին՝ բանվորական յերի-
տասարդության խորհուրդներ և պրոֆմիու-
թյուններին կից յերիտասարդական սեկցիա-
ներ կազմակերպելու մասին, 1920—21 թվե-
րի դիսկուսիան ուկրայինցիների հետ, վորը
(դիսկուսիան) այն ժամանակ ստացավ «վեճ
կոմյերիտմիության շարքերի դասակարգայ-

նության և մասսայականության առթիվ»
անունը և ուկրալինական ընկերների առա-
ջարկը կոմյերիտական բջիջների շուրջը բան-
վորական յերիտասարդության անկուսակ-
ցական կոլեկտիվներ ստեղծելու մասին:
Այդ բոլոր դիակուսիաները կարևոր են վոչ
միայն վորպես վորոշ պատմական ետապներ:
Նրանք վերին աստիճանի մոտիկ հարաբե-
րություն և նշանակություն ունեն ներկա
որերի հարցերում կոմյերիտմիության գիծը
վորոշելու համար:

Նայեցեք ուկրալինցիների՝ առաջին հա-
յացքից «անմեղ» թվացող առաջարկին՝ կոմ-
յերիտական բջիջների շուրջը բանվորական
յերիտասարդության անկուսակցական կո-
լեկտիվներ ստեղծելու մասին: Նման կո-
լեկտիվների ստեղծումը նրանք պատճառա-
բանում եյին նրանով, վոր մեր միու-
թյունը բավարար չափով մասսայական չե
և չի ընդգրկում (և, իրենց կարծիքով,
չպետք է ընդգրկի) բանվորական յերիտա-

սարդուլթյան զգալի մասը: Ինչ պետք է
դառնար միությունը, իրենց կարծիքով, յետե
վո՝ յերիտասարդության լայն մասսայա-
կան կազմակերպություն: Ուկրայինացիների
1921—1920 թվերի «անմեղ» առաջարկու-
թյունները միությունը ուղղակի հասցնում
էին նրան, վոր նա վերածվեր յերիտասար-
դական կոմունիստական կուսակցության,
և այդ դեպքում կոմկուսի շուրջը համախմբ-
ված յերիտասարդության այդ անկուսակ-
ցական կոլեկտիվները բնականաբար պետք
է դառնային յուրահատուկ կոմյերիտմիու-
թյան նման մի բան:

Այս է այդ առաջարկությունների քաղա-
քական ելությունը: Յեվ կամ—յերիտասար-
դության խորհուրդներ, պրոֆմիություննե-
րին կից յերիտասարդական սեկցիաներ
ստեղծելու առաջարկությունը: Գործնակա-
նորեն այդ առաջարկությունները տանում
էին դեպի յերիտասարդության անջատումը
պրոլետարիատի ընդհանուր պայքարից: Այդ

առաջարկությունները բացահայտ սինդի-
կալիստական բնույթ ունենալու Այդ սինդիկա-
լիստական ճանապարհով միությունը չզնաց:

ԴՈՒՆԱՅԵՎՇԶԻՆԱ

Խոչի հետևանք ելին այդ բոլոր առաջար-
կությունները:

Պրոլետարիատի դիկտատուրայի ընդհա-
նուր սխառմում կոմյերիտմիության տեղը
չհասկանալու հետևանք: Այդ առաջարկու-
թյուններն անող ընկերները չեյին հասկա-
նում, վոր կոմյերիտմիությունը իր բնույ-
թով հանդիսանում է կուսակցության փո-
խանցող շղթաներից, փոկերից մեկը:

Միության պատմության մեջ կոմյերիտ-
միության և կուսակցության փոխհարաբերու-
թյունների բոլոր շեղման հիմունքները չհա-
կանալու որինակներ և դեպքեր շատ ենյեղել:
Դունայեվսկու կողմնակիցները (Որլովից)
կուսակցության հետ ունեցած փոխհարա-

բերությունների հարցի մասին կազմած
իրենց թեզիսներում առաջադրում եյին
նույնիսկ հետևյալ առաջարկները. «Միու-
թյան տեղական կոմիտեները Ռուսկոմկոմսի
տեղական որդանների հետ աշխատում են
վորպես միմիանց հետ պայման կնքող կող-
մեր»։ Դունայեվսկին առաջարկում եր, վոր-
պեսզի ինքը միությունը «իր անդամ-
ների ազատ կամքի հայտնման միջոցով»
վորոշի «իր վերաբերմունքը ինչպես ընդ-
հանուր քաղաքական, այնպես ել յերիտա-
սարդության կյանքի զանազան ընազավառ-
ների և իր աշխատանքի ձևերի ու ճանա-
պարհների հարցերի նկատմամբ»։ Այստեղ
առանձին բացատրություններ տալու կարիք
չկա։ Ի՞նչն ե գլխավորն այդ բոլոր սխալ
առաջարկությունների մեջ, առաջարկու-
թյունների, վոր անում եյին Դունայեվսկին,
վերջինիս ծրագիրը պաշտպանող ընկերները
Որլովից, ուկրաինական այսպես կոչված դա-
սակարգայինները և այլն։ Ամենից առաջ դա յե-

ընտասարդական սինդիկալիզմ ե, այսինքն յե-
րնտասարդութեանը պրոլետարիատի պայքա-
րի ընդհանուր խնդիրների կենսագործումից
առանձնացնելը, յերնտասարդութեանը պրո-
լետարիատի չափահաս կադրերին հակադրելը,
յերնտասարդութեանը բանվոր դասակարգի
պայքարի ընդհանուր սխառեմից հանելը և
առանձին կուսակազմակերպութեան մեջ կազ-
մակերպելը, կուսակցութեան հետ ունեցած
փոխհարաբերութեաններին սխալ ըմբռնումը
և պրոլետարական դիկտատուրայի փոխան-
ցող շղթաների ընդհանուր սխառեմում կոմ-
յերիտմիութեան բռնած տեղի սխալ պատկե-
րացումը: Այս բոլորն իմի վերցրած վոչ
այլ ինչ եյին, յեթե վոչ ձախ խոտորում-
ների, կարծեցյալ-հեղափոխական տրամա-
դրութեանների, ձգտումների յուրատեսակ
արտահայտութեան հեղափոխութեան այդ
շրջանում: Այդ բոլոր կարծեցյալ-հեղափո-
խական առաջարկութեանները բանվորական
ոպոզիցիային հարապատ առաջարկութեան-

ներ ելին: Ահա ձախ խոտորուսների ար-
տահայտությունը կոմյերիտմիության մեջ
այդ շշանում:

ԱՎԱՆԳԱՐԴԻՉՄԻ ԹԵՈՐԻԱՆ

Յերտասարդական շարժման պատմու-
թյան մեջ մենք ունեցել ենք և հիմա յեւ
ուսենք խոշորագույն մի յերևույթ—աւան-
գարդիզմի թեորիան,—վորի ջննարկման վրա
ցանկանում ենք ավելի հանգամանորեն
դարձնել կոմյերիտականների և մեր ակ-
տիվի ուշադրությունը:

Մոցիալ-դեմոկրատիայի բացահայտ դա-
վաճանությունից հետո, միջազգային պրոլե-
տարական հեղափոխական շարժման մեջ
միակ հեղափոխական տարրը եյապէս և
փաստորեն մնացին յերիտասարդական միու-
թյունները (իհարկե բացի Ռուսաստանից,
վորտեղ ընկ. Լենինի գլխավորությամբ գոյու-
թյուն ունեւ բոյլշևիկյան կուսակցությունը):
Պատմական անհրաժեշտության ուժի հետե-

վանքով այդ ժամանակ և այդ պայմաններում
յերիտասարդական միությունները
կոչված եյին լինելու պրոլետարիատի հե-
ղափոխական ձգտումների ավանգարդը:
Հենց յերիտասարդության սոցիալիստական
կազմակերպություններն եյին, վոր Լենինի
և Լիբքնեխտի ղեկավարությամբ պայքարում
եյին սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցու-
թյունների ուղորտունիզմի դեմ: Այն ժամա-
նակվա պայմաններում դա բնականոն եր
և «Յերիտասարդության Խնտերնացիոնալ»
ժուրնալում արժանացավ Լենինի հավանու-
թյանը: Սակայն դրանից հետո սկսվեց նոր
շրջան, մի շարք յերկրներում կոմունիստա-
կան կուսակցություններ ստեղծելու շրջանը,
և ավանգարդիզմի այդ գիծը, կոմկուսների
առկայությամբ, վերաճելով անցավ իր հակա-
դրությանը: Բանն այն ե, վոր յերիտասար-
դության մի շարք սոցիալիստական կազմա-
կերպություններ չկարողացան հաշվի առնել
այն բոլոր փոփոխությունները, վորոնք տեղի

ունեցան պրոլետարիատի պայքարի պայման-
ներում, իսկ այդ փոփոխությունների թվին
պատկանում երևալիսի գործող մի գոր-
ծոն, վորպիսին երկումկուսների ստեղծումը
զանազան յերկրներում: Յերիտասարդու-
թյան կազմակերպությունները սոցիալ-դե-
մոկրատիայի հանդեպ ունեցած իրենց վե-
րաբերմունքը սկսեցին մեքենայորեն գործա-
դրել նաև կոմկուսների նկատմամբ, բունել
«ձախ» դիրք և փորձ անել շտկել կուսակ-
ցության գիծը «ձախից»: «Մենք ավելի ձախ
ենք բոլոր կուսակցություններից անխափը»:
Ահա թե ինչն է բնութագրում ավանգարդիստ-
ներին, ավանգարդիզմի թեորետիկներին յե-
րիտասարդական շարժման մեջ վոչ հեռու
անցյալում: Հերնլեն, այդ հարցի այդպիսի
թեորետիկներից մեկը, գրում եր. «Յերի-
տասարդության սոցիալիստական շարժումը
միանգամայն իրավունք ունի յերբ պահան-
ջում ե, վոր իրեն ել հաշվեն վորպես
ինքնուրույն իրավահավասար անդամ պայ-

քարոզ պրովետարիատի ընդհանուր ժարտա-
կան բանակում»:

Առանձին բացատրությունների կարիք
չկա: Խոչ ենք մենք այստեղ տեսնում: Մեր
կուսակցությունների ղեկավարող դերի, ղե-
կավարող նշանակության բացասումը, ժըխ-
տումը:

Հերնլեն շարունակում է. «Նա (այդ շար-
ժումը: Ա.Կ.) չի կարող գտնվել կուսակ-
ցությունից դուրս, սակայն և չպետք է
լուծվի կուսակցության շուրջը, պրովետա-
րիատի չափահաս սերնդի մասսան յերբեք էլ
ընդունակ չե լինելու յերիտասարդության
դաստիարակողը և առաջնորդը, ավելի շուտ
յերիտասարդությունը մեծերի գլխի վրայով
պետք է հասնի ավելի բարձր աստիճանի»:

Ահա ձեզ մեր կոմունիստական կուսակ-
ցությունների հեղափոխականացնող նշանա-
կության և հեղափոխականացնող դերի թե-
րազնահատման մի նոր և վերին աստիճանի
ցայտուն արտահայտություն: Այստեղ շատ

պարզ կերպով հանդես ե գալիս յերիտա-
սարդության միություններն՝ սոցիալ-դեմո-
կրատիայի հանդես պանցյալում ունեցած
վերաբերմունքի մեքենայական գործադրու-
մը ներկայումս գոյություն ունեցող կո-
մունիստական կուսակցություններն նկատ-
մամբ:

Ավանգարդիզմի թեորիան իր
քաղաքական եյությամբ, կոմուն-
նիստական կուսակցություններն
առկայության պայմաններում,
հանդիսանում ե կարծեցյալ-հեղա-
փոխական, մանր-բուրժուական,
կեղծ-ձախ, անարխո-սիզիկալիստա-
կան մի թեորիա, մորն ընդուն-
նակ ե միայն բաժան-բաժան անել
պայքարի յեւած պրոլետարիատի
ուժերը: Յեւ պայես կոչված ձախա-
մունքը և տրոցկիստական ոպոզիցիայի բո-
լոր սխալներն անցյալում, հենց այդ դժով
եյին գնում: Նրանք ընդունում եյին «ձախ»

դիրք, իրենց ցույց տալով վորպես ծայրահեղ «ձախ» հեղափոխականներ, վորձուժ եյին մեղադրել մեր կուսակցությունը տերմիդորիականության մեջ, վերասերման մեջ, և ճգնում եյին մտցնել իրենց ուղղումները կուսակցության քաղաքականության մեջ:

ՌԵԿՈՆՍՏՐՈՒԿՏԻՎ ՇՐՋԱՆԸ ՅԵՎ ԱՋ ԹԵՔՈՒՄԸ

Մեր համամիութենական լենինյան կոմյերիտմիության մեջ ևս տրոցկիզմի այլաձևություններից մեկը ավանդարդիզմի այդ թեորիան եր: Տրոցկիստները, ընդունելով «ձախ» դիրք, կուսակցությանը անվանում եյին վերասերվող և ուսանող յերիտասարդությանը համարում կուսակցության քարոմետրը:

Մենք հիմա շատ թուռուցիկ կերպով քննության առանք կուսակցության և կոմյերիտմիության մեջ առաջացած թեքումների ծագման պատճառները:

Իսկ ռեկոնստրուկցիայի շրջանը անցյալ եպոխայից տարբերվող ի՞նչ բնութագրական բան է տալիս:

Ժողովուրդների կուլտուրայի պատմությունը յերբեք չի տեսել սեփական շինարարության և տեխնիքական վերաշինման այնպիսի տեմպեր, վորպիսիք մենք դիտում ենք կառուցվող սոցիալիզմի մեր յերկրում:

Ռեկոնստրուկտիվ շրջանը—դա սոցիալ-տեխնիքական առաջխաղացումների մի ամբողջ շրջան է, առաջխաղացումների, վսրոնք ամրապնդում են սլրուետախառի դիրքերը, դա — կապիտալիզմը վերջնականապես արմատախիլ անելու շրջանն է: Մենք ստեղծում ենք մարդկային նոր կադրեր. մենք գաղափարականորեն վերազինում ենք մարդկանց, տալով նրանց նոր հասկացողություններ, նոր տրադիցիաներ, նոր հայացքներ. մենք նրանց դարձնում ենք բոյլշևիկներ և անցյալի մարդու վրա խաչ ենք քաշում:

Յեթե անցյալում, հին ժամանակներում, մի քանի դար սրանից առաջ գոյություն ունե-
յին պետություն-կոմունա ստեղծելու մասին
յերագող ուտոպիստներ, ապա հիմա մենք
այդ կառուցում ենք, և այդ կառուցումը
կատարվում է այնպիսի տեմպով, վոր մենք
կյանքում արդեն կարող ենք նկատել այդ
մերձակա գալիքի — պետություն-կոմունայի
առանձին տարրերը: Վերցրեք համատարած
կոլեկտիվացման շրջանները, համատարած
սոցիալիստական սեկտորի շրջանները և մի
քիչ մտածեք դրա վրա: Վոչ մի ուտոպիստ,
վոչ Ռոբերտ Ոուենը, վոչ Սեն Սիմոնը և
վոչ ել ուրիշ վորևէ մեկը անգամ իրենց
ֆանտազիայի ուժով չեյին կարող նախատե-
սել այն ամենը, ինչ վոր մենք արդեն կա-
տարել ենք: Մենք կառուցում ենք պետու-
թյուն-կոմունա գիտական ամենանոր տվ-
յալների հիման վրա: Մենք այժմ արդեն
ունենք այնպիսի դեպքեր, յերբ առանձին
շրջաններում և առանձին կոլխոզներում հա-

նրայնացված են վոչ միայն արտադրական
պրոցեսները, այլև մինչև անգամ կենցաղը:
Ձե վոր դա հանդիսանում է ամենակոնկրետ,
ամենամահացու հարվածը մասնավոր-կապի-
տալիստական գաղափարախոսության համար:
Հեռու չէ այն որը, յերբ սեփա-
կանատեւը կոչումը դառնալու յե-
ւոր համարանքի արժանացող մի հա-
տուկ անուն: Նրա վրա մատուլ են
ցույց տալու, վորպէս թանգարա-
նական մի հազվագյուտություն:
Դասակարգային պայքարի միջոցով, վերա-
զենվելով մեքենաներով, ելեքտրականու-
թյամբ, քիմիայով, մղելով ամենակատաղի
դասակարգային պայքար, մեր ամբողջ ուժե-
րով սլանում ենք դեպի կոմունիզմ:

Անգամ մանր-բուրժուական տարրերին,
մանր-բուրժուական ինտելիգենցիային մեր
կոմունիստական մեքենան սկսում է գաղա-
փարականորեն և տնտեսապէս մանրացնել
և մարսել:

Հնգամյա պլանը կենսագործելու յենք
վոչ միայն հաջողությամբ, այլ, ինչպես
ցույց տվեց առաջին տարին, ունենք բոլոր
պայմաններն այն իրագործելու չորս տարում:

Հենց այդ բոլորը առաջ ե բերում դա-
սակարգային պայքարի սրում: Հենց դրա
մեջ ե ունենալու ետիվ շրջանի եպոխայի
ամբողջ յուրահատկությունը: Յեվ այդ պայ-
քարում, այդ սուր և լարված դասակարգա-
յին պայքարում այժմ մենք ունենք դասա-
կարգային ուժերի սոցիալական սահման-
որոշում: Մենք հարձակվում ենք: Մենք,
պրոլետարիատի կուսակցության կամքի
հսկայական լարումով, դուրս ենք քշում կա-
պիտալիզմը իր վերջին ապաստարանից —
մանր-ապրանքային սեկտորից: Ահա հենց
պատմական այդպիսի բեկումների ժամա-
նակ ե, առանձնապես դասակարգային պայ-
քարի սրման շրջանում, վոր միշտ առաջ են
գալիս տատանումներ: Յերևան են գալիս մի
ամբողջ շարք՝ իրենց չափերով և նշանա-

կությամբ տակաւին յերբեք չտեսնված հա-
վելյալ դժվարություններ: Պրոլետարիատի
և կուսակցութեան տակաւին բաւարար չա-
փով չդաստիարակված խավերը մանր-բուր-
ժուական կացութեան ճնշման տակ սկսում
են տատանվել: Այդ հանգամանքը շատ հրա-
շալի կերպով նախատեսել ե ընկ. Լենինը:
Ահա թե ինչ ե գրում Վլադիմիր Իլյիչն այդ
հարցի առթիւ, խոսելով ռեվիզիոնիստների
մասին. «Այն, ինչ այժմ վերապրում ենք,
հաճախ միայն գաղափարապես, Մարքսին
թեորետիկորեն շտկելու շուրջը տեղի ունե-
ցած վեճերը, — այն, ինչ այժմ դուրս ե
պրծնում պրակտիկայում — բանվորական
շարժման միայն առանձին մասնակի հար-
ցերի առթիւ, ինչպես տակտիկական տարա-
ձայնությունները ռեվիզիոնիստների հետ և
պառակտումներն այդ հողի վրա, — բանվոր
դասակարգը ստիպված այդ բոլորը անտա-
րակույս վերապրելու յե անհամեմատորեն
ավելի խոշոր չափերով, յերբ պրոլետարա-

կան հեղափոխությունը կսրի վիճելի բոլոր հարցերը, յերբ նա կկենտրոնացնի բոլոր տարածայնությունները այն կետերի շուրջը, վորոնք ամենաամիջական նշանակություն ունեն մասսաների վարքագծի վորոշման համար, յերբ նա կստիպի, պայքարի ամենատաք ժամանակ թշնամիներին ջոկել բարեկամներից և թշնամուն վճռական հարված հասցնելու համար դուրս շարտել անպետք դաշնակիցներին»։ (Լենին, հատ. XI, մաս I, եջ 61)։ Մեզ մոտ այդ սուր պայքարի իմաստը վոչ այլ ինչ է, բայց յեթե պայքար հանուն մասսաների վարքագծի այս կամ այն ուղղության, հանուն մեր դարգացման սոցիալիստական գլխավոր գծի։

Ռեկոնստրուկտիվ շրջանին հատուկ յուրատեսակ մոմենտների հիման վրա պրոլետարիատի և կուսակցության առանձին մասերում նկատում ենք տատանումներ։ Տեմպերը ահ են ըցում—այստեղից շինարարու-

Թյան հաշոդության չհավատալը, պայքարից փախչելը — վորպես հետևանք այդ չհավատալուն մեր հաղթությանը, խուճապ և շփոթություն շինարարության մասշտաբներից ու կապիտուլյացիա դժվարությունների առաջ: Այդ բոլորն ի մի վերցրած առաջ ե բերում տատանումներ և ձևակերպում թեքումներ կուսակցության գծից: Ներկուսակցական պայքարի պրակտիկայում, պայքարի, վոր մղվում ե հանուն կուսակցության ստրատեգիայի դասակարգային կռվում, հանուն նրա գլխավոր գծի իրականացման, — միշտ միմիանց ուղեկցում են յերկու թեքում — աջ և «ձախ»:

Պատմականորեն և թեորետիկորեն յեղել ե և լինում ե այնպես, վոր շեշտակի զիգոզազներում, յերբ կուսակցությանը անհրաժեշտ ե մի փոքր նահանջել նրա համար, վորպեսզի ուժ հավաքի թշնամուն վճռական հարված հասցնելու համար, այդ ժամանակ,

այդ մոմենտում ավելի ցայտուն կերպով
յերևան ե գալիս «ձախ» թեքումը (տրոց-
կիդմը վերակառուցման շրջանում): Յեւ
ընդհակառակը, յերբ կուսակցությունը
վճռական հարված ե հասցնում
թշնամուն, ամենից ավելի անկա-
յուն բոլոր տարրերը, կապիտալ-
յանտական տարրերը, աջերը, հան-
դես են գալիս ավելի մեծ ուժով:

Այդ մենք կարող ենք տեսնել և
այժմ, յերբ ռեկոնստրուկտիվ շրջ-
ջանի պայմաններում, կապիտա-
լիզմի վերջին դիրքերի վրա վճռա-
կան հարձակում գործելու պայ-
մաններում կուսակցության մեջ
վորսվես գլխավորը հանդես յեկավ
աջ վտանգը: Այդ իհարկե անկարելի
չի դարձնում աջերի և «ձախերի»
բլոկի հնարավորությունը, քանի
վոր նրանց բնույթը մեկ ե: Սակայն
սխալ կլիներ նրանց շփոթելը, միմիանց հետ

խառնելը: Մենք նկատում ենք, վոր ռե-
կոնստրուկտիվ շրջանի դժվարությունների
հողի վրա տեղի յե ունենում աջ տրամա-
դրությունների կոնսոլիդացիայի, ամրապնդ-
ման պրոցես:

Նա, ով կարծում ե, վոր աջերը ջախ-
ջախված են, նա, ով կարծում ե, վոր յեթե
մենք ընդունում ենք բանաձևեր, ապա
դրանով ամբողջ գործը վերջանում ե, նա
վոչինչ չի հասկանում:

Պայքարն ընդդեմ աջերի պետք ե ծա-
վալվի ամեն ուղղությամբ, բոլոր գծերով—
և՛ գաղափարական գծով, և՛ աջ պրակտիկայի
դեմ պայքարելու գծով: Աջերն ուժեղ են
վոչ միայն իրենց քայքայող, կազմալուծող,
պարտվողական հոգեբանությամբ, իդեոլո-
գիայով, նրանք ուժեղ են նաև նրանով, վոր
արդի մարդկային կազմում, այդ թվում և
յերիտասարդ սերնդի մեջ, ոպորտունիզմի,
համաձայնողականության, թշնամու առաջ
նահանջելու տակավին շատ ելեմենտներ կան:

Ահա այդ ելեմենտները, վորոնք թագ-
նալած են մեր մեջ, ուժեղացնում են աջ
թեքումը, նպաստում են նրա ծաղկմանը։
Մտածել, վոր մենք ջախջախել ենք պրակ-
տիկայում գոյություն ունեցող ոպորտու-
նիզմը, տակավին վաղաժամ ե։ Այլ իդեոլո-
գիայի դեմ մղվող պայքարում հաջողություն-
ների կարելի չե հասնել վոչ միայն աջերի
իդեոլոգիան մերկացնելու միջոցով, այլ և
միևնույն ժամանակ պայքարելով ոպորտու-
նիզմի յուրաքանչյուր, թեկուզ ամենաչնչին
կերպով պրակտիկայում յերևան գալու դեմ։

ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ՖՈՒԱՋԸ ՅԵՎ «ԶԱԽ» ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆՆԵՐԸ

Հաճախ ոպորտունիզմի այդ ելեմենտները
մենք չենք նկատում, այնինչ նրանք մեր
մեջ գոյություն ունեն։ Միթե մեզ մոտ
քիչ թագնաված աջ տրամադրություններ կան։
Կան և շատ կան։ Առաջս ե դրված կոմյե-

րիտ Զենինի նամակը, վոր նա գրում է իր
 ընկեր Վասիլային: Ահա թե նա ինչ է գրում.
 «Դու նայիր, ամբողջ ուժերով ականջ դիր,
 թե ինչ է կատարվում շուրջդ: Հարկավոր է
 զրկված լինել ականջներից, հարկավոր է
 մատնված լինել դարավոր տխմարության,
 վորպեսզի վոչինչ չտեսնել, վորպեսզի չիմա-
 նալ թե ինչ է կատարվում այժմ: Ամբողջ
 մարդկությունը շուռ է տրված հակառակ
 կողմը, շուռ է տրված գլխի վրա: Քանի
 գնում է, այնքան ավելի ուժեղ կերպով է
 յերկիրը գլորվում խորացվող ճգնաժամի
 մեջ: Ներքին փոխառություններով հեռու
 չենք գնալու: Վալյուտայի վերջին ժամա-
 նակների զգալի տատանումը, տնտեսական
 դրության վատացման հետևանքն է: Սես
 գտնում եմ, վոր անոգուտ չի լինի, յեթե
 ժամանակավորապես թուլացվի (ձեր ուշա-
 դրությունն եմ հրավիրում դրա վրա — Ա. Կ.)
 արտաքին առևտրի մոնոպոլիան: Դա յերկրի
 արտադրական ուժերի զարգացման խթան

ե հանդիսանալու»։ Յեւ հետո. «Առաջ նա-
յել ավելի շատ սարսափելի յե դառնում,
քան յետ դիտելը»։

Կոմյերիտ Զենինը գլորվում ե մինչև
եմիգրանտների իդեոլոգիան, մինչև ուղղակի,
բացահայտ հակահեղափոխությունը։ Այդ
տրամադրությունները բաց կերպով հանդես
են գալիս վոչ հաճախ, թեպետ նրանք մեզ
մոտ քիչ չեն։ Այդ տրամադրությունների
կրողը հանդիսանում ե թեկուզ սև բանվո-
րությամբ զբաղվող յերիտասարդությունը,
գյուղացիական յերիտասարդությունը, վոր
նոր հիմա յե գալիս արդյունաբերու-
թյան մեջ, գյուղական կոմյերիտը, վորին
այժմ միութենական դիսցիպլինի կարգով
հրահանգում ենք տալ ավելորդ հացը պե-
տության ոգտին։ Յերբ կյանքը հարցն այդ-
պիսի հողի վրա յե դնում, այդ գյուղական
կոմյերիտը հաճախ դուրս ե գալիս կոմյե-
րիտմիությունից, միայն թե պետությանը
չտա մի ավել տոնն հաց։ Այդ պահ մտած,

Թագնւած տրամադրությունները մեզ մոտ
կան, նրանք շատ են և խնդիրն այն է,
վորպեսզի մասսաներին ավելի ուժեղ կեր-
պով, քան յերբիցե, վտաքի հանենք՝ պայ-
քարելու ընդդէմ աջ իդեոլոգիայի, վորպեսզի
նրանց, մասսաներին, սպառազինենք:

Կենտրոնացնելով գլխավոր կրա-
կը աջ, բացահայտ-ոպորտունիստա-
կան թեքման դէմ, կուսակցու-
թյունը և կոմյեբիտմիտությունը շա-
րունակում են պայքարը նաև ընդ-
դէմ «ձախ» թեքման:

Մեր յերկրի առանձնահատկությունները,
ինչպիսիքն են՝ ագրարային-ինդուստրիալ
բնույթը, գյուղատնտեսության գերակշ-
ռումը, պրոլետարիատի կազմի սակավա-
թվությունը և այլն,--ծնում են «հեղափո-
խականի» առանձին տիպ՝ մանր-բուր-
ժուական «հեղափոխականի» տիպ:

Ի՞նչն է բնութագրականը մանր-բուր-
ժուական տիպի հեղափոխականի համար:

Նա մոմէնտի հեղափոխական է, նա
բռնակի հերոս է, նա ընդունակ է իր ուժերը
ծափալել միայն հեղափոխութեան ամենա-
խոշոր վերելքների շրջաններում, նա շատ
շուտ բռնկվում է և նույնպես էլ
շուտ հանգում: Մանր-բուրժուական
հեղափոխականը չի սիրում և չի դիմանում
սխառեմատիկ, հեղափոխական սև աշխատան-
քին, նա չի դիմանում հեղափոխութեան
առօրյա շինարարութեանը. այստեղ նա չի
դիմանում և ի հայտ է բերում իր ամբողջ ան-
կայունութունը, փթածութունը, քայքայ-
վածութունը: Նա փնթփնթում է, նվվում
է, դեռ ու դեռ է վազում, չի կարող իր
ուժերը կիրառել, սկսում է բղավել մեր
բռնած կուրսի սխալութեան մասին, զար-
գացման սխալութեան մասին:

Միջազգային հեղափոխութեան ժամկետ-
ների ձգձգումը, ուշացումը հաճախ աշխարհ
է ծնում այդ «ծայրահեղ հեղափոխականին»:
Նա թե լողունգ է տալիս, ասենք, Գեր-

մանիայում, Լեհաստանում, Չինաստանում
ուղղակի գինված ապստամբություն կազմա-
կերպելու, թե գլորվում ե մինչև ուղղակի
կապիտուլյացիան բուրժուազիայի առաջ,
դասակարգային թշնամու առաջ, նա չունի
դասակարգային, պրոլետարական վողնաշար,
նա դժվարություններ չի կարողանում տա-
նել, նա այդ դժվարություններից խուսա-
փում ե։ Այստեղից և նրա ճահճացումը,
հսկումը դեպի ավանտյուրիզմ։ Նրան հա-
առակ ե միայն քննադատել ամեն ինչ և
ամեն բան, ավելին անել նա ընդունակ չե։
Նա ինքն իրեն համարում ե վորպես բարո-
մետր, վորպես ամենակայունը, ամենահաս-
տատունը, ամենահեղափոխականը. նա միշտ
դժվար մոմենտներին հեռանում ե կուսակ-
ցությունից, սկսում ե նրա դեմ պայքարել
(տրոցկիստները), կուսակցության գիծը նա
ընդունում ե պայմանով, նա իր սեփական
գիծն ունի։ Շատ քիչ դեպքերում նա
միայն կարող ե հանդիսանալ մեր

քաղաքական ուղեկիցը, բայց վոչ
ավելին: Կարիք չկա բացատրելու, վոր
կուսակցության և պրոլետարական դիսցիպ-
լինի ծանրությունը այդ մանր-բուրժուական
հեղափոխականի ուժերից վեր ե: Նրան հա-
տուկ ե հասարակական յերևույթներին և
դեպքերին մոտենալ վորպես հասարակ ըն-
թերցող, գրքից վերցրած ցիտատների, ան-
գիր արած ցիտատների տեսակետից: Հենց
նրան ե — մանր-բուրժուական հեղափոխա-
կանին — հատուկ, կուսակցության գիծը նա-
յել վորպես ցենսորիստական գիծ:

Ներկա մոմենտում նման տիպի հեղա-
փոխականներ ծնում ե կատաղած մանր
բուրժուան, վորը չի դիմանում սոցիալիս-
տական սեկտորի հարձակմանը:

Մանր-բուրժուական յերկրում ձախ տրա-
մադրությունները, վորոնք հատուկ են
մանր-բուրժուային, մեզ մոտ շատ շատ
են: Ընդունել տրոցկիզմի ձև նրանց հա-
մար յայժմ վոչ մի հնարավորություն չկա,

վորովհետև տրոցկիզմը հակահեղափոխական,
հակախորհրդային մի յերևույթ է:

Այդ պատճառով ել այդ «ձախ» տրամա-
դրությունները ստանում են իրենց արտա-
հայտության ուրիշ ձև, ուղղումների ձև,
կուսակցության գլխավոր գծի «սահմաննե-
րում» վերապահումներ անելու ձև: Տրոց-
կիզմը ջախջախված է, բայց դա անկարելի
չի դարձնում նրա կրկնությունները, ռեցի-
դիվները: Չե վոր տրոցկիզմի մնացորդներ
մեզ մոտ կան, նրանք միայն արտահայտ-
վում են, յերևան են գալիս ինչ վոր այլ
ձևերով, քան դա եր 2—3 տարի սրանից
առաջ:

Վ. Ի. Լենինը շատ նուրբ, ճիշտ և ուղիղ
է բնութագրել եյությունն այն հեղափոխա-
կան ֆուազի, վորին այդքան հաճախ են դի-
մում ուղղումների ասպետները: Նա գրում
է. «հեղափոխական ֆուազը դառնում է հե-
ղափոխական կուսակցությունների հիվան-
դություն ամենից շատ այնպիսի հանգա-

մանքներում, յերբ այդ կուսակցությունները պրոլետարական և մանր-բուրժուական ելեմենտների միջև ուղղակի կամ անուղղակի կերպով ստեղծում են կապ, նրանց միացնում են, հյուսում և յերբ հեղափոխական դեպքերի ընթացքը ցույց ե տալիս խոշոր և արագ բեկումներ: Հեղափոխական ֆռազը հեղափոխական լոզունգների կրկնումն է՝ առանց հաշվի առնելու այն որքեկտիվ հանգամանքները, վորոնք գոյանում են դեպքերի տվյալ բեկման դեպքում, իրերի տվյալ դրության դեպքում: Լոզունգները հրաշալի յեն, հմայիչ են, արբեցնող են, բայց իրենց տակ վոչ մի հիմք չունեն: Ահա հեղափոխական ֆռազի եյությունը» (Լենին, հատ. XV, եջ 92): Իհարկե, շատ հեշտ ե և կարելի յե ընդունել ամենածայրահեղ ձախ հեղափոխականի դիրք ու բղավել ամեն մի անկյունում. «Խոչ հիման վրա կոմունիզմը այսոր գոյություն չունի: Ոսկորտունիստներ, ի՞նչու յեք միշտ միայն խոս-

տանում այն: Տվեք այսոր»: Սակայն չե-
վոր Լենինը գրում ե. «Լոգոսները
հրաշալի յեն, հմայիչ են, արբե-
ցնող են, բայց իրենց տակ վոչ մի
հիմք չունեն»:

«ԶԱԽԻՍՏՆԵՐԸ»

Հենց «ձախ» թեքման ռեցիդիվի արտա-
հայտություն են հանդիսանում ընկ. ընկ.
Շացկինի, Ստենի, Բոբրիշևի, Կոստրովի և
ուրիշ ընկերների յուլթնները: Սխալ կլիներ
հարցը պարզացնել և մտածել. «Այդ խմբակը
փոքր ե, նու՛ն ամենաշատը 10 հոգի»: Բանը
տասնյակը չե, այլ այն, վոր այդ խմբակը
մանր-բուրժուական պրոցեսներ ե ընդթա-
գրում, պրոցեսներ, խորթ, ոտար բովան-
դակությամբ, վորը փորձում ե ճնշում գործ
դնել մեր կուսակցության վրա: «Զախիստ-
ները», անկախ իրենց կամքից և
ցանկությունից, սկսեցին հանդի-
սանալ այդ պրոցեսների արտա-

հայտիչները: Յեթե այդ չուղղենք, ապա
վաղն ամբողջապես Տրոցկու գերիներն ենք
լինելու:

«Զախ» խոտորման կոնկրետ բովանդա-
կության մանրամասն անալիզը մեզ համո-
զում է նրանում, վոր «ձախիստները», անե-
լով իրենց առաջին անվստահ քայլերը,
սկսում են իրենց հարձակումները կուսակ-
ցության գլխավոր գծի վրա նրանից, վոր
իբր թե ուզում են անմեղ շտկումներ անել:
Շատ բնութագրական է, թե ձախիստներն
ինչպես են գնահատում կուսակցական կադ-
րերը: Նրանց համար հենց բանվոր կուսակ-
ցականները, վորոնք բավական չափով գրա-
գետ չեն, չեն կարող այս կամ այն հարցին
տալ սերտված, անգիր արած ձևակերպում-
ներ, հանդիսանում են արիվատելներ: Ահա
թե ինչ է գրում Շացկինը. «Ի հաճույքս
կոմունիստական կեղծ բարեսպաշտության
ասպետի, յենթադրենք նույնիսկ, վոր նա
չի խմում, չի ծխում, չի հայհոյում և մինչև

զառամյալ ծերությունը մնալու յե կույս,
յենթադրենք այնուհետև, վոր նա վոչ թե
վախից, այլ հոգով-սրտով նվիրված ե հեղա-
փոխության, բանվոր դասակարգին, կուսակ-
ցության, չունի անձնական կյանք և ամ-
բողջապես նվիրված ե հասարակական աշ-
խատանքին. և այնուամենայնիվ այդպիսի
առաքինի, բարեգործ անձը կարող ե դառ-
նալ և շատ հաճախ դառնում ե կուսակցա-
կան աքիվատել, անգամ իր թիկունքում
ունենալով ընդհատակյա ստաժ, աքսոր և
ռազմաճակատներ»։ Այդ ասում ե Շաքիլինը։
Հիմա հիշեք, թե ինչ եր ասում Տրոցկին
կուսակցական գվարդիայի առթիվ. «Կուսակ-
ցությունը վերասերվում ե, չպետք ե վստա-
հել կուսակցության հին գվարդիային»։ Այս-
տեղ մի կենտրոնական իդեյա յե և համարյա
թե միևնույն արտահայտությունները։ Նրա
իմաստը միևնույնն ե. «Կադրերը վերասեր-
վում են, կադրերը մոտենում են իրենց
վախճանին, մի վստահիր այդ կադրերին»։

Շացկինը բառիս բուն իմաստով արհամարում ե, բանի տեղ չի դնում այն կուսակցականին, վորը քվեարկում ե հոգուտ կուսակցության գծի: Ահա լսեք, թե ինչ ե ասում Շացկինը. «քվեարկումը հոգուտ կուսակցության վորոշման ընդդեմ վորեւե ուղղիցիայի նա համարում ե իր ծառայությունը, վորը պետք ե ապահովի իր համար աստիճան կամ պատիւ և ծածկի նրա բոլոր կամա և ակամա մեղանշումները»: Դա լկտի զրպարտություն ե կուսակցության հասցեյին: Այդ փոքր քաղվածքում բավական ցայտունությամբ արտահայտված ե «ձախիստների» դժգոհությունը այն դրությունից, վորը գոյություն ունի կուսակցության մեջ: Միթե կուսակցությունը յերբևիցե ժխտել և ժխտում ե մեր կուսակցության առանձին ելեմենտների մանր-բուրժուական վերասերման հնարավորությունը: Յերբեք այդ չի ժխտվել: Իսկ ինչո՞ւ յենք բղավում մասաների հետ կապ ունենալու մասին, ուժեղացնում այդ

կապերը, ի՞նչու յենք բղավում մասսաների
 ահտիվացման մասին, կուսակցության
 ահտիվացման մասին, ի՞նչու յենք կազ-
 մակերպում քաղաքական-դաստիարակչական
 աշխատանքի մի ամբողջ սիստեմ կուսակ-
 ցության անդամների համար, անցկացնում
 ինքնաքննադատություն, ներկուսակցական
 դեմոկրատիա։ Այդ բոլորն արվում է
 հենց այն նպատակով, վորպեսզի
 յերևան բերվեն բոլոր տատան-
 վողները, վերասերվողները, քայ-
 քայվող և կազմալուծվողները, աբի-
 վատելությունը, մեշչանականու-
 թյուն անողները, վորպեսզի այդ բո-
 լորը դուրս ըշվեն կուսակցությու-
 նից, իսկ նրանց, վորոնց կարելի չե
 վերադաստիարակել — պետք է վերա-
 դաստիարակել։ Բայց չե վոր հայտարա-
 րությունը «քվեարկող մեքենաների» մասին
 արվում է վոչ թե կուսակցության առանձին
 անդամների վերաբերյալ, այլ ամբողջ կու-

սակցութեան վերաբերյալ: Վորպէս որինակ
վերցրեք կուսակցութեան բանվորական
մասը: Այո, իր գրագիտութեամբ նա այն-
քան ել չի փայլում, դա միանգամայն հաս-
կանալի յե: Սակայն չե վոր կուսակցական-
պրոլետարը, թեկուզ և նա այնքան ել
գրագետ չե, չի վեջացրել մարքսիզմի կուր-
սեր կամ կարմիր պրոֆեսուրայի ինստի-
տուտը, բայց դրա փոխարեն ունի դասա-
կարգային զգայնութիւն, բնազդ, դասա-
կարգային ինքնագիտակցութիւն, վորը որ
որի վրա ավելի և ավելի յե ընդլայնվում և
զարգանում նրա մեջ: Ախր բացի դրանից
նա ունի նաև դասակարգային պայքարին
ակտիվ մասնակցելու փորձ, այսինքն այն
բոլոր անհրաժեշտ ելեմենտները, վորոնք
հենց ապահովում են նրան վերասերումից:
Բացի այդ բոլորից, նա աշխատում և գոր-
ծարանում, պրոլետարական շրջապատում,
յենթարկվում և արտագրական կարգապա-
հութեան, այսինքն ստանում և այն ամենը,

ինչ ձևակերպում ե բոյլշէիկ-լենինիստի,
 քաղաքականապէս հաստատուն կուսակցա-
 կանի, բովմած, կոած և կոփւած ընկերոջ,
 վորն ունի դասակարգային մեծ պայնու-
 թյուն, բնազդ: Այո, այդ կուսակցականը
 վոչ միշտ ե հասկանում կուսակցության
 քաղաքականության հարցերը, ուղղակի և
 բացահայտորեն պիտի տեսէ, վոր, նա յեր-
 բեմն քվեարկում ե հոգուտ կուսակցության
 քաղաքականության, առանց պարզելու այս
 կամ այն հարցի բոլոր նրբությունները,
 բայց դա նշանակում ե արդյոք, վոր նա
 արբւատել է: Բնավ: Նման հարցերի դեպ-
 քում նա քվեարկում ե վոչ թե վորպէս
 արբւատել, այլ վորպէս մի մարդ, վորը ձուլ-
 ված ե կուսակցության հետ, վորը այդ
 կուսակցության մեջ անցել ե պայքարի
 դարոց, վորպէս մի մարդ, վորը տեսել ե
 կուսակցությանը գործողության մեջ և այդ
 պատճառով ել հավատում ե նրան: «Ձա-
 խիստների» դժգոհությունը կուսակցական

ռեժիմից, ստիպում ե նրանց առաջ քաշել լոգունգ՝ կասկածելու իրավունք ունենալու մասին: Մի դրուժյուն, վոր վերին աստիճանի «հեղափոխական» ե: Ամեն վոք, տեսնում եք, պետք ե քվեարկի միայն այն ժամանակ, յերբ նա համոզվում ե, վոր ճիշտ ե: Վերին աստիճանի «հեղափոխականորեն» ե ասված: Սակայն կասկածի իրավունքի դեկլարացման ամբողջ սխալն անմիջապես բացվում ե, հենց վոր կարուկ կերպով հարց ենք դնում— խոսքը կասկածի վոր իրավունքի մասին ե: Ո՞ւմ կասկածելու իրավունք տանք: Ի՞նչի մասին կասկածել: Կասկածելու իրավունքը և այդ իրավունքի հաստատումը, ոգտակար ե և ձեռնառու միայն այն ելեմենտներին, վորոնք ոպողիցիոն կերպով են տրամադրված դեպի կուսակցության գիծը: Յեվ այդ ոպողիցիոն ելեմենտները առաջադրում են «կասկածելու և տատանվելու իրավունքի» լոգունգը հենց նրա համար, վորպեսզի պոկեն, բաժանեն մեր կուսակցու-

Թյան վորոշ մասը և դրանցով լցնեն իրենց
ռազմաբանական տրամադրված շարքերը: Դա
փաստ է: Յեվ կասկածելու իրավունքի պա-
հանջի իմաստը կայանում է՝ լիբերալ վերա-
բերմունքի մեջ դեպի թեքումները, դեպի
սխալները մեր կուսակցություն շարքերում:
Սխալ է՝ մի տեղ խառնել «աջ» և «ձախ»
թեքումները: Սակայն ծայրահեղությունները
յերբեմն մոտենում և նմանվում են իրար: Հի-
շեք Ն.Ն. Մանդելշտամի թեորիան թեքման
իրավունքի մասին: Դա մոտավորապես սրա-
նից մի տարի առաջ էր, վոր ընկ. Ման-
դելշտամը պահանջում էր իրավունք տալ
գլխավոր գծի «սահմաններում» ունենալ
տատանումներ և թեքումներ: Այլ Մանդելշ-
տամը ավելի լայն չափերով պահանջում
էր այն, ինչի վրա ներկա պայմաններում
պնդում է «ձախ» Ստենը: Վորպես տրոց-
կիզմի ռեցիդիվ, «ձախիստների» մեջ և հատ-
կապես Կարմիր Պրոֆեսուրայի Ինստիտու-
տում մենք հանդիպում եյինք այսպիսի

տրամադրությունների. «Զի՞ կարելի արդյոք
Զինովյեվի և Կամենեվի հանդեպ փոխել քա-
ղաքականությունը՝ նրանց դեկավարության
մեջ քաշելու ուղղությամբ»։ Կոմյերիտմիու-
թյան և Կուսակցության Կենտկոմները քա-
նիցս ստիպված են յեղել ուղղել «Կոմս.
Պրավդայի» սխալները։ Ինչ ուղղությամբ
եյին գնում ինքնաքննադատության հար-
ցերում տեղի ունեցող այդ սխալները։
Համ. ԼԿՅԵՄ-յան ԿԿ-ի ոգոստոս 8-ի վորոշման
մեջ ասված է, վոր մենք հավանություն ենք
տալիս այն ամբողջ դրական աշխատանքին,
վոր կատարել է «Կոմս. Պրավդան» անվախ
բոյլշևիկյան ինքնաքննադատության ծավալ-
ման գծով։ Սակայն դա անկարելի չի դար-
ձնում և սխալների առկայությունը։ Վորո՞նք
են այդ սխալները։ Ահա, ասենք, ասլարատի
քննադատումը։ Մենք ատելով ատում և
տանել չենք կարող բյուրոկրատիզմի, չի-
նովնիկության, բթության, կազյոնչիինայի
ելեմենտները, վորոնք գոյություն ունեն

ւեր ապարատներում և հատկապես պրոֆ-
 միութիւններում, և մենք այդ չարիքի դեմ
 պայքարում ենք: Սակայն մենք վորպես կազ-
 մակերպութիւն պայքարում ենք, վորպեսզի
 այդ բոլորը հայտաբերենք և վերացնենք: Իսկ
 ի՞նչ է քարոզում «ձախերի» քննադատութիւ-
 նը ապարատների հարցի առթիւ: Նա ատելու-
 թիւն է քարոզում հանդեպ մեր ապարատ-
 ների, նա մեր ապարատները փշրելու իդեյան
 է քարոզում, նա մեր ապարատները ջախ-
 ջախելու քաղաքականութիւնն է քարոզում:

Անցողիկ շրջանի պայմաններում դա վե-
 րին աստիճանի մնասակար բան է: Հարկա-
 վոր է վոչնչացնել, դուրս քշել բյուրոկրա-
 տիզմը, հարվածել այն, յերևան բերել չինով-
 նիկութիւնը, բթութիւնը, մասսաներից
 կտրվելը և այլն և այլն: Սակայն մեր
 ապարատը և նրա հիվանդութիւնն-
 ւերը մենք պետք է բուժենք և վոչ
 թե վոչնչացնենք, ջախջախենք այն:
 Մեր ապարատի ջախջախման քաղա-

քաղաքանությունը — տրոցկիստների
քաղաքանությունն է։ Ինքնաքննա-
դատության խնդրում ձախերն այդ բանը
չեն հասկանում և զարմանալի չեն, վոր դրա
հետևանքով կոմյերիտական մամուլի մի շարք
աշխատողների մեջ ստեղծվել եր վոչ թե
պատկոռների, այլ «ախտակորների» մի ամ-
բողջ խումբ, վորոնց ուզում ես հաց ել մի
տուր, միայն թույլ տուր, թող մի ախտա-
բուն բաց անեն, վորպեսզի կարելի լինի
մատները ծծել։ Ինչո՞վ ե բնութագրվում
«ախտակորների» իդեոլոգիան։ Նյապես նրա
համար բոլորովին նշանակություն չունի ախ-
տաբնի գոյությունը։ Նրա համար կա-
րևոր ե միայն փաստը և նրա համը
տեսնելը։ Մեզ մոտ «Կոմս. Պրավդայի»
շուրջը ստեղծվել եր ինչվոր առանձնահա-
տուկ մարդկանց տիպ։ Նրանք խոսքի վար-
պետ են՝ այս կամ այն թերությունը նկա-
րագրող, այս կամ այն սխալը մտրակող։ Իս-
կապես մեծ վարպետություն ու հատու-

թյուն ե զգացվում, սակայն մեր շինարարություն զրական կողմերի նկարագրելը նրանց ուժերից վեր ե, նրանք այդ գործին ընդունակ չեն, և վոչ միայն նրա համար, Վոր փորձառություն չունեն, այլ և նրա համար, Վոր նրանք զրան ընդունակ չեն՝ իրենց հայացքների հետևանքով: Նրանք չեն զգում մեր շինարարության զրական կողմերը: Նրանք սովոր են լուր փնթիփնթալու, անկյունային խոսակցություններով զբաղվելու և վոչ թե թերությունները հայտնաբերելու և ոգնելու կոմյերիտմիության, կուսակցության, այդ թերությունները հասարակայնության սեփականություն դարձնելու, կազմակերպելու այդ հասարակայնությունը թերությունները վերացնելու համար (նման տիպը բարեբախտաբար ուժեղ չի տարածված մեր կոմյերիտմիության մեջ և «Կոմս. Պրավդա»-ում):

Վերջին տարիներին մենք ականատեսներ ենք, վկաներ ենք կուսակցության և

կոմյերիտմիութեան հակապական թեորետիկա-
կան աճման: Այդ աճումը բոլորի համար ակն-
հայտ է: Այդ արդեն հարկ չկա ապացուցելու.
այդ մասին ասում է կոմվուզերի, կրու-
ժոկների, դպրոցների ընդլայնումը, գրակա-
նութեան հրատարակութեանը, նրա վորակի
լավացումը: Դա պարզ է, բայց ձախերը,
չնայած դրան, ծածկվելով ճոճաւան ֆուզ-
ներով, բղավում են կուսակցութեան թեո-
րետիկական մտքի ճարպակալութեան մասին:
Ի՞նչ է նշանակում թեորետիկական մտքի
ճարպակալում: Յերբ մարդը ճարպակալվում
է, դառնում է դժվարաշարժ, դանդաղէստ և
դրա շնորհիւ եւ ջիշ ինիցիատիւ, նախա-
ձեռնութեան ունեցող: Ասել, վոր մեզ մոտ
նկատվում է թեորետիկական մտքի ճարպա-
կալում կուսակցութեան կամ կոմյերիտմիու-
թեան մեջ, դա նշանակում է հաստատել և
պնդել, վոր թեորետիկական տեսակետից մենք
վոչ թե առաջ ենք գնում, այլ յետ ենք գլոր-
վում: Յեւ ահա հիմնովին սխալ այդպիսի

յեզրակացությունը թեորետիկական ճար-
 ալակալության մասին, վերջանում է հետևյալ
 լողունգով. «Յուրաքանչյուր կոմյերիտ պետք
 է վերընդունի կուսակցության գլխավոր գիծը
 իր անձնական փորձի պրիզմայի միջոցով»:
 Ի՞նչ է նշանակում պնդել, վոր յուրաքան-
 չյուր կոմյերիտ իրավունք ունի կասկածելու և
 ստուգելու կուսակցության գծի ճշտությունը
 իր սեփական փորձով: Իսկ հիմա մենք կու-
 սակցության կոլեկտիվ փորձը, հիմա
 մենք դասակարգի պայքարի փոր-
 ձը: Սա ի՞նչ ձգտում է, ի՞նչ ճգնում և ի՞նչի
 համար: Դա անձնական փորձը հակադրում է
 կոլեկտիվ փորձին: Դա հարցի մեր դրումը
 չէ: Հարցի այսպիսի դրումը յե-
 նում է այն հաշվից, վորպեսզի կաս-
 կած տարածի կուսակցության գծի
 ճշտության նկատմամբ: Այդ աղայա-
 կան, ինտելիգենտական որիզինալություն
 անելը կուսակցության քաղաքանության մի

ամբողջ շարք խոշորագույն պրոբլեմների հետ,
մենք պետք է մեր ամբողջ ուժով ժխտենք:

«Կորչի կուսակցական արիվատելը» իր
հոգևածում Շացկինը պնդում է, վոր ան-
հրաժեշտ է պայքարի նոր ֆրոնտ բացել կու-
սակցական արիվատելի դեմ: Մենք արդեն
ասել ենք, վոր կուսակցությունը արիվա-
տելություն չի ծնում, այլ ընդհակա-
ռակը, պայքարում է նրա դեմ, վոր
արիվատելությունը և կոմունիզ-
մը — միմիանց գոյությունը ժխտող
յերկու հակառակ բաներ են, — դա
բոլորի համար պարզ և հասկանալի չէ: Ի՞նչ է
նշանակում պայքարի ֆրոնտ բացել կու-
սակցական արիվատելի դեմ: Քաղաքականա-
պես դա նշանակում է՝ նվաստացրած աջ
թեքման գաղափարական ելությունը: Գո-
յություն ունի պայքարի նոր ֆրոնտ — դա
կուսարիվատելի դեմ պայքարելու ֆրոնտն է:
Ձախիստները մեղադրում են կուսակցությա-
նը նրանում, վոր նա պայքարում է աջերի

դեմ, դաշնակցած աբխազական ճահճի հետ
և պահանջում են՝ «զատվել կուսակցական
ճահճից»:

Նշանակում է նրանք հավատացած չեն,
վոր կուսակցությունը կարող է դառնել իր
մեջ կամք, վորպեսզի հաղթահարի աջ թե-
քումը: Նրանց չի բավարարում այն տեմպը,
վորով մենք պայքարում ենք կուսակցու-
թյան միջի աջ թեքման դեմ: Ըստ յերե-
ույթին նրանք ունեն ինչվոր ուրիշ առա-
ջարկություններ, վորոնք արմատապես փո-
փոխում են կուսակցության աջ թեքման
դեմ մղվող պայքարի դրությունը: Ահա ձեզ
«ձախ» խոստորման ցայտուն յերևույթներ:
Սրանից իննը ամիս առաջ ՀամԼԿՅՆՄ-յան
ԿԿ-ի բյուրոյում քննվում եր այն տրամա-
դրությունների հարցը, վորոնք գոյություն
ունեյին Կարմիր Պրոֆեսուրայի Խնստիտուտի
այսպես կոչված «ձախիստների» մեջ: Այլերի
դեմ պայքարելու այն ետապում կուսակցու-
թյունը ասում եր. «զադափարական պայ-

քար, աջերի մերկացում, պայքար աջ թեք-
ման կոնկրետ արտահայտությունների դեմ»:
«Ձախերը», ինչպես իրենց և հատուկ ե,
ասում եյին. «ի՛նչ ե նշանակում գաղափա-
րական մշակում, բոլորին ել հեռացնել»:
Կուսակցությունը ասում եր «ձախերին», վոր
հեռացնելը հեշտ ե, վոր ավելի կարևորը
մասսաներին աջ թեքման գաղափարա-
կան ելությունը բացատրելն ե, բացա-
տրելը, թե ինչով ե կործանարար այդ իդե-
լոգիան, այսինքն աջերին հենց իրենց ար-
մատի վրա մերկացնելը:

Իսկ ձախերը գտնում եյին, վոր յեթե կու-
սակցությունը աջ թեքման գաղափարախոս-
ներին միանգամից չի հեռացնում աշխա-
տանքից, ապա նա աջաբար ե պայքարում
աջ թեքման դեմ:

«ԶԱԽ» ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆՆԵՐԻ ԱՅԼ ՍԻԱԼՆԵՐԸ

Նմանապես ընկ. Բորբիշկը ևս փորձեց սխալ
կերպով կողմնորոշել միությունը: VI կոն-

Ֆերենցիայում նեղ «գործամուլության» հարցի առթիվ նա ասում էր. «Յես սխուլաստիկայով չեմ գբաղվելու, թե վո՞րն է գլխավորը — աջ թեքումը, թե նրա այլաձևություններից մեկը (գործամուլություն)»:

Վո՞րն է գլխավորը: Մենք ասում ենք, վոր գլխավոր վտանգը աջն է, իսկ ըստ Բորբիշևի դա, տեսնում էք, սխուլաստիկա յե: Կամ ինչպես է նա գնահատում աստրախանյան գործը: Նա ասում է. «Վորպես որինակ վերցրեք Աստրախանը, վորտեղ մենք ունենք ռադրտունիզմի կլասիկ որինակ: Այնտեղ մենք տեսնում ենք ապարատի լայն ձուլումը չաստնիկի հետ: Այնտեղ առորյա աշխատանքը համակված է յեղել նեղ գործամուլական մոտեցումով»:

Բայց մի՞թե աստրախանշինայի դասերը կայանում են միայն գործամուլության մեջ: Աստրախանշինան — դա աջ թեքումն է պրակտիկայում, թեքում, վորը վերածվել էր պրոլետարիատի շահերի ուղղակի դավաճանու-

թյան, իսկ ընկ. Բոբրիշկը նրանում միմի-
այն գործամուլություն է տեսնում:

Շացկինը աղաղակում է արժատելի դեմ
պայքարելու նոր ֆրոնտի մասին, իսկ Բոբրի-
շկը քաջարկում է վորպես գլխավոր վտանգ
համարել գործամուլությունը և ճգնում է
աջ թեքման դեմ պայքարելը փոխարինել
գործամուլության դեմ պայքարելով, այսինքն
փորձում է անել այն, ինչ անում է և Շա-
ցկինը, վորը ճգնում է աջ թեքման դեմ պայ-
քարելը փոխարինել արժատելության դեմ
պայքարելով: Յերկուսն էլ սխալվում են կար-
ծես թե տարբեր հարցերում, սակայն յեր-
կուսն էլ կաղում են միևնույն «ձախ» վոտքով:

Խոսքով — կարծես թե դա պայքարի խո-
րացումն է ընդդեմ աջերի, իսկ ըստ եյու-
թյան — աջ վտանգի դեմ պայքարելու քո-
ղարկումն է, նրա փոխարինումը՝ գործամու-
լության դեմ պայքարելով: Անսահման շփո-
թում, մոլորվածություն և յեթե կամենում
ե՞ք՝ իսկական գործամուլություն: «Ձախստ-

ների» դիրքը տարբերվում է կուսակցութեան գլխավոր գծից և հակադրվում է նրան նաև կարևորագույն ուրիշ հարցերում:

Որինակի համար. ընկ. Կրիլովը գրում է.

«Այն գյուղերում, վորոնք միացված են խորհուրդներով, չքավորութունն իրավունք ունի ստեղծելու ինքնուրույն կազմակերպություններ ընտրական որգանով. գյուղերում կազմակերպված չքավորությունը հանձինս իր ընտրական որգանների հավաքվում է ռայոնային համագումարներում և այնտեղ ընտրում է իր ռայոնական կենտրոնը»*:

Նրան համապատասխան կերպով լրացնում է Կոստրովը:

Կոստրովի և Կռիլովի առաջարկությունները՝ չքավորութեան ինքնուրույն լայն կազմակերպություն ստեղծելու մասին, իրենց իրականացման դեպքում հասցնելու եյին վոչ այլ ինչի, բայց յեթե եսերական լողուն-

* «Կոմս. Պրավդա» 27/IV — 1929 թ.

զին գյուղացիական միության մասին: Մենք
զիտենք, վոր կուլակը գյուղացիական միու-
ություն ե պահանջում, մենք զիտենք, վոր
դեպի կուլակը ձգտող հարուստ գյուղացին ևս
պահանջում ե ստեղծել այդպիսի միություն:
Նման տրամադրություններ ունի նաև մի-
ջակների վորոշ մասը:

Տրոցկին և տրոցկիստական ուղղիցիան
XV համագումարի առթիվ կազմած իրենց
հակա-թեզերում առաջարկում եյին ստեղծել
չքավորության միություն: Լենինգրադի ուղ-
ղիցիան առաջարկում եր ստեղծել գյուղա-
ցիական յերիտասարդության պատգամավո-
րական ժողովներ: «Ձախիստների» առաջար-
կություններից շատ ուժեղ կերպով տրոց-
կիզմի հոտ ե փչում, վորովհետև այդ առա-
ջարկությունները վերցված են տրոցկիզմի
շախշախված գաղափարական բազաժից:

«Ձախիստների» հիմնական սխալները գյու-
ղական հարցում գնում են միջակի վերա-
դաստիարակության հնարավորությանը չհա-

վատալու և միջակին թերագնահատելու գծով։
Կուսակցությունը անհրաժեշտ է համարում
գյուղացիական մանր տնտեսությունների կո-
լեկտիվացումը և հանրայնացումը, նրանց
փոխադրումը խոշոր, կոլեկտիվ տնտեսու-
թյան ռեյսերի վրա։ «Զախիստները» չեն
հասկանում այդ խնդիրը, մոռանում են մի-
ջակին։ Կուսակցությունը լայն աշխատանք
է ծավալում գյուղական չքավորության մեջ,
կազմակերպելով նրան խմբերի մեջ։ «Զա-
խիստները» բղավում են չքավորության
ինքնուրույն կազմակերպության մասին, աչ-
քաթող անելով կուսակցության ղեկավա-
րության անելիքը — գյուղական չքավորու-
թյան կազմակերպումը։

Կոմյերիտմիության մեջ թագնված շատ
ձախ տրամադրություններ կան, Դա մա-
սամբ բացատրվում է և յերիտասարդության
կազմով։ Մենք տակավին չենք սովորել հայ-
տաբերել այդ թագնված ձախ տրամադրու-
թյունները, նմանապես դեռ չենք սովորել

բավականաչափ հաջողությամբ պայքարել
«ձախ» խոտորումների դեմ: Հիմնական
դրույթը — պայքար յերկու ֆրոն-
տում: Կուսակցությունն իր գլխավոր գիծն
անցկացնելիս միշտ եւ պայքարել ե յերկու
ֆրոնտում՝ աջ եւ «ձախ» եւ, նայած վերապ-
րած կացության, նայած դասակարգային
ուժերի հարաբերության մեր զարգացման
տվյալ ետապում, կենտրոնացրել ե իր հար-
վածը կամ դեպի աջ կամ դեպի ձախ: Գլխա-
վոր խնդիրը այժմ — պայքար ընդ-
դեմ աջերի, ընդդեմ նրանց իդեո-
լոգիայի, ընդդեմ նրանց աշխարհա-
յացքի: Այժմ խնդիրը վոչ միայն այն ե,
վորպեսզի զաղափարականորեն բացատրել
աջ եյությունը, աջից յեկող առաջարկու-
թյունների քաղաքական սխալները, այլ ե
այն, վորպեսզի պրակտիկայում ես պայքա-
րել, արմատախիլ անել, վոչնչացնել ոպոր-
տունիզմի ելեմենտները: Յուրաքանչյուր
կոմյեբրիտ պետք ե լավ հասկանա ե իր հա-

մար պարզի, վոր այժմ բավական չե միայն
ունենալ ձևական ճիշտ գիծ, այլ անհրաժեշտ ե
կարողանալ նաև ավելի արագ իրացնել այն:
Անկախ քո կամքից, դու կարող ես ընկնել
ոպորտունիստների իշխանության ներքո, կա-
րող ես դառնալ գործիք ոպորտունիստների
ձեռքում, կարող ես կանգնել ոպորտունիստ-
ների հանդեպ հաշտվողական վերաբերմունք
ունենալու ուղու վրա: Հիմնական հար-
վածը — դեպի աջ: Սակայն այդ չի
նշանակում, վոր մենք պետք ե աչ-
քաթող անենք հեղափոխական ֆուա-
դաբանությունը, «ձախ» խոտորում-
ները: Բոլոր նրանք, վորոնք — աջից կամ
ձախից — փորձում են ուղղել կուսակցու-
թյանը, — անցած դեպքերի փորձով մատ-
նված են դաժանագույն պարտության, տա-
պալման:

Կուսակցության պայքարը յեր-
կու ֆրոնտում — դա ցենտրիզմ չե:
Արդի «ձախիստները» կուսակցության գիծը

համարում են ցենսորիստական: Մեր կուսակցությունը պայքարում է ընդդեմ ոտար, խորթ հայացքների, վորտեղից ել վոր դրանք առաջ յեկած լինեն — «ձախից» կամ աջից: Յեւ չնա այդ պայքարը մղում է հանուն մեր զարգացման հստակ, պարզ, պրոլետարական դասակարգային գծի:

«Լենինիզմը ամենաձախ հոսանքն է համաշխարհային բանվորական շարժման մեջ» (Ստալին): Յենսորիզմը — դա զանազան տենտենցների, զիջումների, համաձայնությունների բլուկ է, դա ձգտում է հարթել, կոկել, իրար կապել միմիանց դեմ գործող ուժերը: Մեր գիծը հեռու յե ցենսորիզմից այնպես, ինչպես յերկինքը յերկրից: Նա վոչ թե ցենսորիստական է, վոչ թե կարկատան, չնչին, աննշան բաների յետեից ընկնող, — այլ մի գիծ է, վորն ունի ցայտուն կերպով արտահայտված, հատուկ, պրոլետարական - կոմունիստական դասակար-

գալին եյություն: Յենտրիստական գիծը հատուկ է միայն այն կուսակցություններին, վորոնք կորցրել են իրենց հեղափոխական գեմքը, մոլորվել են հակասությունների մեջ և կարողություն, չունեն մարքսիստորեն պարզել այդ հակասությունները, նա հատուկ է այն կուսակցություններին, վորոնք վախենում են դասակարգերի պայքարի սրումից և այդ պատճառով ել գլորվում են կոմպրոմիսների գիրկը: Իսկ մենք — բոլշևիկները կուսակցություն ենք, սոցիալիզմ կառուցող պրոլետարիատի կուսակցություն, դասակարգալին պայքարի կուսակցություն:

Կոմյերիտմիությունը պետք է ճիշտ յուրացնի կուսակցության՝ յերկու ֆրոնտում պայքարելու լողունգը: Դա կանխելու յե դասական թեքումների և խոտորումների՝ կոմյերիտմիության մեջ կրկնվելու հնարավորությունը: Կոմյերիտմիությունը պետք է ուժեղացնի կուսակցությանը ցույց տված իր ոգնությունը, ինչպես ալ թեքման, — վորը

հանդիսանում է ներկայումս մեր զարգաց-
ման ուղու վրա կանգնած գլխավոր վտան-
գը, — այնպես ել «ձախ» խոտորումների ջախ-
ջախման գործում, խոտորումների, վորոնք
հանդիսանում են ուրիշ վոչինչ, բայց յեթե
ջարդված և վոչնչացված տրոցկիզմի արձա-
զանքը:

ՈՒՇՔԻ ՅԵՆ ԳԱԼԻՍ

Այս բրոշյուրի լույս տեսնելու մոմեն-
տին Համ ԿԿ (բ) ԿԿ-ը և Համ. ԼԿՅԵՄ-յան ԿԿ-ը
ստացան ընկ. ընկ. Ստենի, Շացկինի, Բոբ-
րիշի, Կոստրովի և ուրիշների դիմումը այն
մասին, վոր նրանք ճանաչում և խոստովա-
նում են իրենց հայացքների և այդ հարցերի
առթիվ առանձին հոդվածներով մամուլում
ունեցած յեղույթների սխալականությունը:

Նրանից հետո, յերբ կուսակցական և
կոմյերխական բջիջները ըստ արժանվույն
գնահատեցին, իսկ կուսակցական-կոմյերի-
տական մամուլը մերկացրեց «ձախ» խոտո

րուսներին եյությունը, ընկերները խոստովանեցին, վոր նրանք իրոք գործել են քաղաքական սխալներ, — սխալներ կուսակցության գծի գնահատման խնդրում, — և վոր այդ սխալները թեւավորում եյին տրոցկիստներին, ուժեղացնում նրանց:

Նշանակում ե կուսակցությունը իրավացի յեր, յերբ նա քաշեց այդ ընկերների փեշերը և դատապարտեց այդ «ձախ» խոտորուսները: Սակայն պետք ե ուղղակի հայտարարել դիմում տված բոլոր ընկերներին, վոր այն փաստով, վոր նրանք ճանաչում և խոստովանում են իրենց սխալները, մեջտեղից տակավին չի վերացվում «ձախ» խոտորուսների և կարծեցյալ-հեղափոխական հայացքների դեմ պայքարելու հարցը:

Դիմում տված ընկերները, այժմ կուսակցության հետ միասին պետք ե բացատրեն կուսակցական-կոմյերիտական մասնաներին իրենց թույլ տված սխալների եյությունը, աշխատեն դրանց վերացնելու հա-

մար, կանխեն այդ «ձախ» խոտորումների
վերստին ծաղման հնարավորությունը,
վորովհետև նման խոտորումներին՝
կոմյերիսմիության մեջ կրկնվե-
լու հնարավորություն կա: Չպետք
է մոռանալ, վոր այժմ մեր շար-
քերն են վերադառնում նախկին
տրոցկիստական ելեմենտները, վո-
րոնք իրենց կազմակերպչական կա-
պերը խզել են տրոցկիզմի հետ,
բայց վորոնք վոչ միշտ են լիովին
հեռացած նրանից, և գաղափարա-
կանորեն:

Տրոցկիզմը, վոր ջախջախվել է անցյա-
լում, կիսատրոցկիզմը, վոր այժմ հանդես է
գալիս մեր առաջ «ձախ» խոտորումների ձևով,
հետագայում ևս փորձելու յե, վորպեսզի
հնարավորություն գտնի ահտիվ կերպով յե-
րևան գալու այնպիսի ձևերով, վորտեղ մեր-
կացվելու վտանգն ավելի քիչ է սպառնալու
իրեն:

Պետք է ուղղակի ասել, վոր կոմյերիտ-
ները և կոմյերիտական ակտիվը վոչ միշտ
են կարողանում իր ժամանակին մերկացնել
տրոցկիստական եյությունը նրա յերևան
գալու նոր ձևերի մեջ:

Յեղնելով այս բոլորից, «ձախ» խոսու-
րումների դեմ պայքարելու լոգունգը, «մանր-
բուրժուական ռադիկալ ֆուդաբանության»
դեմ պայքարելու լոգունգը չի կարող հան-
վել կուսակցության և կոմյերիտության
աշխատանքի որակարգից:

Ուժեղացնել մեր աչալըջությունը, յետ
մղել տրոցկիստական գրոհները, վորտեղ և
ինչպես ել նրանք յերևան գալու լինեն, հա-
մակցելով այդ ամբողջ աշխատանքը գլխա-
վոր վտանգի հաղթահարման հետ — աջ թեք-
ման և նրա հանդեպ ցույց տրվող հաշտվո-
ղականության հաղթահարման հետ — այս է
մեր անելիքը:

ԼՈՒԹՍ ՏԵՍԱՎ,

Ն. ԿՈՊՏԵՎ

ԼԵՆԻՆՅԱՆ ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅԱՆ
ՊԱՅՔԱՐԸ ՅԵՐԿՈՒ ՖՐՈՆՏՈՒՄ

ԳԻՆԸ 25 Կ.

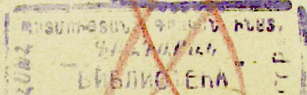
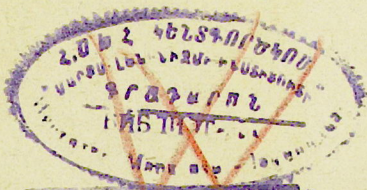
ጣ ሁ ፈ ሁ ን ደ ቴ ያ ቴ ቶ

ՄԵՐ ԳՐԱՑՈՒՑԱԿԸ, ՎՈՐ

ՈՒՂԱՐԿՎՈՒՄ Ե ԶՐԻ.

ԴԻՐԵԼ՝ Москва, Никольская, 10.

ЦЕНТРИЗДАТ.

18 407.
О. П.

ЗКСМ 1

у-75

УГЛ
оръчил

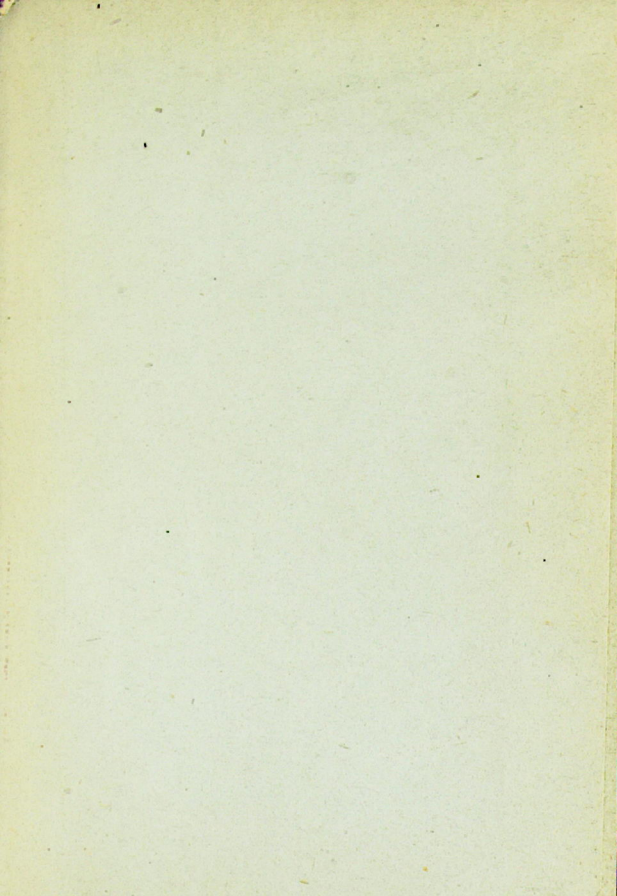

А. КОСАРЕВ

Комсомол в борьбе
за линию партии

На армянском языке

ЦЕНТРАЛЬНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО НАРОДОВ С
Москва, центр, Никольская, 10

[024]

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

FL0034807

A $\frac{1}{1279}$

554
опытн